

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 10.11.2022 № 23-8

ЗВІТ

**про результати аналізу стану управління об'єктами державної
власності в ядерно-промисловому комплексі**

Київ 2022

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	5
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ, ПРОГРАМНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЯДЕРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ.....	6
1.1. <i>Засади нормативно-правового регулювання питань управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі.....</i>	<i>6</i>
1.2. <i>Характеристика та аналіз окремих питань програмного забезпечення управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі .....</i>	<i>10</i>
2. ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЯДЕРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ	15
2.1. <i>Міністерство енергетики України .....</i>	<i>15</i>
2.1.1. <i>Стан внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту Міністерства енергетики України .....</i>	<i>17</i>
2.1.2. <i>Аналіз діяльності Міністерства енергетики України як суб'єкта управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі.....</i>	<i>20</i>
2.1.3. <i>Аналіз окремих показників діяльності підприємств ядерно-промислового комплексу.....</i>	<i>34</i>
2.2. <i>Аналіз діяльності Кабінету Міністрів України як суб'єкта управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі.....</i>	<i>38</i>
3. ПЛАНУВАННЯ І ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ «НОВОКОСТЯНТИНІВСЬКА ШАХТА. РОЗВИТОК ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ» (КПКВК 2401420).....	45
3.1. <i>Стан відбору та виконання державного інвестиційного проекту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей»...</i>	<i>45</i>
3.2. <i>Планування та здійснення видатків державного бюджету за бюджетною програмою «Реалізація державного інвестиційного проекту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» у 2020–2021 роках.....</i>	<i>48</i>
ВИСНОВКИ.....	53
ПРОПОЗИЦІЇ.....	62
Додатки	65

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аналізу: Закон України «Про Рахункову палату» (статті 4, 7 і 10); План роботи Рахункової палати на 2022 рік; доручення для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 08.12.2021 № 02-72, від 30.05.2022 № 02-25.

Мета аналізу: встановлення фактичного стану справ щодо:

- управління суб'єктами управління об'єктами державної власності (далі – суб'єкти управління) об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі (далі – ЯПК), що мають фінансові наслідки для державного бюджету, оцінка управління з точки зору законності та ефективності виконання суб'єктами управління визначених повноважень відповідно до законодавства України;

- продуктивності, результативності, економності використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проекту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей»; законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу;

- стану внутрішнього контролю розпорядника бюджетних коштів.

Предмет аналізу: діяльність Кабінету Міністрів України та Міністерства енергетики України (далі – Міненерго) як суб'єктів управління щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами державної власності в ЯПК.

Нормативно-правові акти, організаційно-розпорядчі та інші документи, що регламентують діяльність Кабінету Міністрів України і Міненерго як суб'єктів управління, а також державних підприємств, установ і організацій, що належать до їх сфери управління. Фінансова, статистична, бюджетна звітність, первинні документи і дані, що стосуються діяльності державних підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Кабінету Міністрів України та Міненерго як суб'єктів управління.

Кошти державного бюджету, передбачені у 2020–2021 роках у державному бюджеті за бюджетною програмою за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проекту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей».

Рух коштів державного бюджету. Нормативно-правові акти, організаційно-розпорядчі та інші документи, пов'язані з діяльністю учасників бюджетного процесу. Фінансова, бюджетна, статистична звітність, первинні документи, інша інформація про стан використання коштів. Матеріали, які стосуються організації та проведення Міненерго внутрішнього контролю.

Об'єкти аналізу: Секретаріат Кабінету Міністрів України; Міненерго.

Запити надіслано Міністерству економіки України (далі – Мінекономіки) та Фонду державного майна України (далі – ФДМУ), отримані відповіді опрацьовано.

Критерії оцінки:

щодо результативності: повнота і своєчасність виконання повноважень суб'єктами управління для максимального забезпечення державних потреб в ЯПК; досягнення мети програмних документів щодо розвитку та функціонування ЯПК; ступінь відповідності фактичних результатів діяльності розпорядника та одержувача бюджетних коштів запланованим результатам;

щодо продуктивності: співвідношення між результатами діяльності об'єктів аналізу і використаними для досягнення таких результатів фінансовими, матеріальними та трудовими ресурсами;

щодо ефективності: стан фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання в ЯПК; стан використання та збереження суб'єктами господарювання в ЯПК державного майна; рівень досягнення економічних показників, визначених фінансовими планами та програмними документами, щодо розвитку та функціонування ЯПК; ступінь своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу;

щодо законності: відповідність управлінських рішень об'єктів аналізу положенням чинного законодавства;

щодо стану внутрішнього контролю: врегулювання внутрішніми документами питань внутрішнього середовища, управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну, моніторингу, результативність діяльності підрозділу внутрішнього аудиту щодо виявлення порушень і недоліків.

Початкові обмеження щодо проведення аналізу:

часові: 2019–2021 роки; окремі питання управління об'єктами державної власності в ЯПК, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, досліджено за більш ранній період;

географічні: м. Київ;

карантинні: аналіз здійснювався з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID–19, спричиненої коронавірусом SARS–CoV–2» (із змінами і доповненнями), рішень Рахункової палати з цього питання та інших нормативно-правових та розпорядчих актів, що визначають протиепідемічні заходи на території України, в окремих випадках – дистанційно із застосуванням засобів електронного та телефонного зв'язку з уповноваженими особами об'єкта аналізу;

воєнний стан: аналіз здійснювався з урахуванням вимог Закону України від 12.05.2015 № 389 «Про правовий режим воєнного стану», Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24.02.2022 № 2102 (із змінами).

Методи збирання даних: аналіз нормативно-правових, програмних, організаційно-розпорядчих та інших документів, пов'язаних з предметом

аналізу; перевірка планових і звітних матеріалів головного розпорядника бюджетних коштів, його первинних фінансових документів; перевірка руху коштів; аналіз фінансових планів і звітів про їх виконання; аналіз та узагальнення результатів попередніх аудитів Рахункової палати; опрацювання матеріалів засобів масової інформації та спеціальних видань; надання запитів з питань аналізу та отримання пояснень посадових осіб об'єктів аналізу.

ВСТУП

ЯПК¹ за своїми масштабами посідає чільне місце в паливно-енергетичному комплексі (далі – ПЕК) країни, а також в економіці держави в цілому. Стабільне функціонування і розвиток ЯПК – гарантія національної економічної, енергетичної, екологічної та соціальної безпеки держави. Так, за кількістю реакторів та їх сумарною потужністю Україна посідає восьме місце у світі та п'яте в Європі. Такий потенціал дозволяє чотирьом українським атомним електростанціям² (далі – АЕС) щороку виробляти 50–55 відс. всієї електроенергії країни. Усі АЕС перебувають у державній власності, а їх експлуатуючою організацією (оператором) є ДП «НАЕК «Енергоатом».

Україна також має достатню сировинну базу урану та цирконію (базових елементів для виробництва ядерного палива), урановидобувну промисловість та дослідно-промислову базу виробництва цирконієвої продукції, розвинене енергетичне машинобудування, відповідний науковий та технічний кадровий потенціал.

Переважна більшість підприємств ЯПК належить до сфери управління Міненерго, яке відповідно до положення є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в ЯПК. Із січня 2021 року функції з управління єдиним майновим комплексом ДП «НАЕК «Енергоатом» передані від Міненерго до Кабінету Міністрів України.

Водночас, навіть за значного ресурсного потенціалу, Україна не змогла збільшити обсяги видобутку урану, забезпечити випуск цирконієвої продукції та створити власне виробництво ядерного палива (завод). Залишається високим рівень зношеності основних виробничих фондів АЕС та підприємств ЯПК, оскільки більшість атомних енергоблоків України вже відпрацювала початково встановлений ресурс. Незважаючи на те, що їх експлуатація продовжена на певний термін, найближчим часом ці енергоблоки все одно доведеться знімати з експлуатації та вирішувати питання будівництва для їх заміщення нових. Щороку зменшується кількість працюючих на підприємствах ЯПК, які належать до сфери управління Міненерго і Кабінету Міністрів України. Так, за 2019–2021 роки цей показник зменшився майже на 5 тис. осіб і становив на початок 2022 року 40,2 тис. осіб. Потребує вирішення питання

---

¹ Тотожне поняттю атомно-промисловий комплекс.

² Запорізька АЕС (6 енергоблоків), Южно-Українська (3 блоки), Рівненська (2 енергоблоки ВВЕР-1000 та 2 енергоблоки ВВЕР-440), Хмельницька (2 блоки).

поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами, диверсифікації постачальників ядерного палива та утилізації відпрацьованих ядерних відходів.

З огляду на те, що діяльність підприємств ЯПК суттєво впливає на загальний стан економіки країни, надходження до державного бюджету, задоволення потреб населення та промисловості, обрана тема аналізу є актуальною та важливою.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ, ПРОГРАМНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЯДЕРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

1.1. Засади нормативно-правового регулювання питань управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі

Базовими законодавчими актами, які визначають правові засади управління господарською діяльністю у державному секторі економіки та об'єктами державної власності, є **Господарський кодекс України** від 16.01.2003 № 436 (далі – ГК України) та **Закон України** від 21.09.2006 № 185 «**Про управління об'єктами державної власності**» (далі – Закон № 185).

Згідно з частиною п'ятою статті 22 ГК України держава реалізує право державної власності у державному секторі економіки через систему організаційно-господарських повноважень відповідних органів управління щодо суб'єктів господарювання, що належать до цього сектору і здійснюють діяльність на основі права господарського відання або оперативного управління.

Згідно із частиною другою статті 22 ГК України суб'єктами господарювання державного сектору економіки є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів.

ГК України передбачено, що держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності, зокрема, надання інвестиційних, податкових та інших пільг, дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій (стаття 12).

Аналіз норм чинного законодавства засвідчив: **для підприємств ЯПК податкові пільги саме за галузевою ознакою не встановлювалися.**

ГК України встановлює особливості управління господарською діяльністю у державному секторі економіки (стаття 22). Згідно з частиною першою цієї статті держава здійснює управління державним сектором економіки відповідно до засад внутрішньої і зовнішньої політики.

Слід зазначити, що Законом України від 01.07.2010 № 2411 «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» до основних засад внутрішньої політики в

економічній сфері віднесено, зокрема, забезпечення ефективного управління об'єктами державної власності, запровадження прозорого та ефективного механізму реалізації державою своїх прав власника (стаття 7).

Загальні положення щодо діяльності підприємств містять статті 62–71 ГК України. Правові засади діяльності державних унітарних підприємств деталізовано у статтях 73–75 ГК України. Зокрема, згідно з частинами третьою та четвертою статті 63 цього Кодексу в Україні діють унітарні та корпоративні підприємства. Державні підприємства є унітарними.

Відповідно до частин першої та третьої статті 73 ГК України державне унітарне підприємство утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління. Майно державного унітарного підприємства перебуває у державній власності і закріплюється за таким підприємством на праві господарського відання чи праві оперативного управління.

Орган державної влади, до сфери управління якого входить підприємство, є представником власника і виконує його функції у межах, визначених ГК України та іншими законодавчими актами (частина друга статті 73 Кодексу).

Повноваження суб'єктів управління у державному секторі економіки (Кабінету Міністрів України, міністерств, інших органів влади та організацій) щодо суб'єктів господарювання визначаються законом (частина третя статті 22 ГК України), яким є Закон № 185, що встановлює правові засади управління об'єктами державної власності.

Відповідно до статті 1 Закону № 185 **управління об'єктами державної власності – це здійснення Кабінетом Міністрів України та уповноваженими ним органами, іншими суб'єктами, визначеними цим Законом, повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними, у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб.**

Об'єктами управління державної власності є, зокрема, майно, яке передане державним комерційним підприємствам (далі – державні підприємства), установам та організаціям (стаття 3 Закону № 185).

Суб'єктами управління об'єктами державної власності стаття 4 Закону № 185 визначає, зокрема, Кабінет Міністрів України, міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи (далі – уповноважені органи управління).

Законом № 185 також встановлено повноваження уповноважених органів управління (стаття 6); особливості управління об'єктами державної власності та обмеження щодо розпорядження ними (стаття 11); визначення вартості об'єктів державної власності та порядку їх охорони (стаття 13); контроль за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, використанням державного майна (стаття 16) та ряд інших аспектів управління об'єктами державної власності.

У 2019–2021 роках повноваження щодо управління об'єктами державної власності в ЯПК у відповідні періоди мали **Міністерство енергетики та вугільної промисловості України** (далі – Міненерговугілля), **Міністерство енергетики та захисту довкілля України** (далі – Мінекоенерго) та **Міненерго**, які власними наказами³ затверджували **переліки державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, що належали до їх сфери управління, господарських товариств, щодо яких здійснювали управління корпоративними правами держави, та господарських структур, контроль за діяльністю яких ці міністерства здійснювали** (далі – Перелік підприємств).

На початок 2019 року загальна кількість державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, що належали до сфери управління **Міненерговугілля**, господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснювало управління корпоративними правами держави, та господарських структур, контроль за діяльністю яких здійснювало (далі – підприємства) у сфері ЯПК, включених до Переліку підприємств, становила **26 підприємств**. На початок 2022 року до сфери управління **Міненерго** належало **20 підприємств**. Інформацію про підприємства ЯПК, що у 2019–2021 роках належали до сфери управління Міненерговугілля, Мінекоенерго та Міненерго, наведено в додатку 1.

Необхідно відзначити: окремі з підприємств ЯПК належать до об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, а також мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

Законом України від 07.07.99 № 847-XIV «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» (далі – Закон № 847) затверджено Перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, до якого включено підприємства ЯПК, органом управління яких є Міненерго: Східний гірничо-збагачувальний комбінат; Український науково-дослідний та проектно-розвідувальний інститут промислової технології; ДП «Смоли»; Український проектний конструкторсько-технологічний інститут «Атоменергобудпроект»; Київський державний інститут інженерних вишукувань та досліджень «Енергопроект». Законом № 847 затверджено і Перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, до якого, зокрема, включено Національну атомну енергогенеруючу компанію «Енергоатом».

Згідно із статтею 4 Закону України від 18.01.2018 № 2269-VIII «Про приватизацію державного і комунального майна» (далі – Закон № 2269) приватизації не підлягають, зокрема, ядерні матеріали, ядерні установки і об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення.

---

³ Накази Міненерговугілля від 20.03.2018 № 172 і від 22.03.2019 № 128; Мінекоенерго від 27.12.2019 № 564; Міненерго від 10.09.2020 № 586, від 12.05.2021 № 90, від 01.11.2021 № 273 і від 14.01.2022 № 12.

Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України затверджує перелік об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації, відповідно до визначених у частині п'ятій статті 4 Закону № 2269 ознак.

Довідково. До вказаного переліку за ознакою «об'єкти, що забезпечують національну безпеку України або приватизація яких створює істотні ризики для безпеки держави» передбачено включення підприємств атомної енергетики та підприємств, що працюють у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Законом України від 02.10.2019 № 145-IX «Про визнання таким, що втратив чинність, Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» (набрав чинності з 20.10.2019) визнано таким, що втратив чинність, Закон № 847.

Довідково. У Верховній Раді України 02.09.2020 за № 4020 зареєстрований проєкт Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації», внесений Кабінетом Міністрів України, який 30.03.2021 прийнятий у першому читанні і включений до розділу II «Питання, які доручається підготувати і доопрацювати для розгляду на сесії» Порядку денного восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 06.09.2022 № 2557-IX «Про порядок денний восьмої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання».

Постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 83 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» до **об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави** (далі – підприємства стратегічного значення), **віднесено окремі підприємств ЯПК:** ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» (далі – СхідГЗК»), ДП «Смоли», ДП «Бар'єр», ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» (далі – ДП «НАЕК «Енергоатом»), Державний концерн «Ядерне паливо» (далі – ДК «Ядерне паливо»), ДП «Український науково-дослідний та проектно-розвідувальний інститут промислової технології» (далі – ДП «УНДПРІПТ»), ДП «Київський інститут інженерних вишукувань і досліджень «Енергопроект» (далі – ДП «КІВД «Енергопроект»).

Ядерне законодавство України складається з ряду законодавчих актів, **головними з яких є Закон України** від 08.02.1995 № 39/95-ВР «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (далі – Закон № 39), яким встановлено: основи державної політики у сфері використання ядерної енергії та радіаційного захисту формує Верховна Рада України (стаття 6), до компетенції якої віднесено затвердження Державної програми розвитку ядерної енергетики як складової частини Державної програми розвитку паливно-енергетичного комплексу; прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок, які мають загальнодержавне значення (стаття 17). **Забезпечення розроблення і реалізації державних програм у сфері використання ядерної енергії віднесено до компетенції Кабінету Міністрів України** (стаття 18).

Статтею 21 Закону № 39 встановлено: **державне управління у сфері використання ядерної енергії здійснюється органом, визначеним Кабінетом Міністрів України.** До його функцій, зокрема, належить планування,

розроблення і впровадження державних програм використання ядерної енергії; здійснення державної науково-технічної та інвестиційної політики у сфері використання ядерної енергії.

Протягом 2019–2021 років формування та реалізацію державної політики в ЯПК забезпечували три центральні органи виконавчої влади (міністерства): Міненерговугілля⁴, Мінекоенерго⁵, які послідовно реорганізовано, та з травня 2020 року – Міненерго⁶. Водночас **постійні зміни у системі центральних органів виконавчої влади** (далі – ЦОВВ) із кількаразовою реорганізацією та утворенням ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізує державну політику в ЯПК (Міненерговугілля, Мінекоенерго, Міненерго (далі по тексту – **Міністерство**)), **негативно впливали на сталу та послідовну роботу цього органу влади.**

1.2. Характеристика та аналіз окремих питань програмного забезпечення управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі

Результати аналізу засвідчили, що передбачену більш як 26 років тому Законом № 39 **Державну програму розвитку паливно-енергетичного комплексу та Державну програму розвитку ядерної енергетики Урядом не розроблено, відповідно, Верховна Рада України їх не затверджувала.**

Загальні прогностичні показники розвитку ЯПК з 08.09.2017 визначає Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605-р (далі – Енергостратегія).

Енергостратегія не є директивним документом, а являє лише інтегровану модель дій держави, спрямовану на досягнення цілей національної безпеки та задоволення енергетичних потреб суспільства. Метою Енергостратегії визначено забезпечення потреб суспільства та економіки в паливно-енергетичних ресурсах у технічно надійний, безпечний, економічно ефективний та екологічно прийнятний спосіб для гарантування поліпшення умов життєдіяльності суспільств.

У розділі 5 Енергостратегії зазначено, що координацію і контроль за її реалізацією здійснюють Кабінет Міністрів України і Рада національної безпеки і оборони України (далі – РНБО) в межах їх повноважень.

Відповідальність за моніторинг результатів, координацію та уточнення заходів з реалізації Енергостратегії покладається на головний орган у системі

---

⁴ З 01.01.2018 по 03.09.2019. Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 208.

⁵ З 03.09.2019 по 27.05.2020. Положення про Міністерство енергетики та захисту довкілля України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 32 в редакції постанови від 18.09.2019 № 847.

⁶ З 30.05.2020. Положення про Міністерство енергетики України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 507.

центральных органів виконавчої влади, відповідальний за формування та забезпечення реалізації державної політики в ПЕК.

Необхідно зауважити, що окремі аспекти функціонування ЯПК Енергостратегією не визначено, зокрема, планові показники щодо виробництва електроенергії на АЕС, строки зняття з експлуатації ядерних блоків.

Зміни до Енергостратегії не вносились. **Міністерством майже три роки здійснюється робота з перегляду та актуалізації Енергостратегії, але на час аналізу остаточний проєкт Міністерство не підготувало.**

Для реалізації Енергостратегії передбачено розроблення Міненерговугіллям плану заходів, який затверджується Кабінетом Міністрів України. Такий план заходів затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.06.2018 № 497-р тільки до 2020 року⁷ (далі – Розпорядження № 497, План № 497).

Планом № 497 (пункти 30, 146) передбачалося затвердження Програми розвитку ядерної енергетики (строк – 2020 рік); Програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2020 року (строк – 2018 рік). **Зазначені програми не затверджено.**

Під час аналізу встановлено, що у порушення пункту 2 Розпорядження № 497, яким Міненерговугілля зобов'язано подати Кабінету Міністрів України до 01.12.2020 проєкт плану заходів з реалізації етапу «Оптимізація та інноваційний розвиток енергетичної інфраструктури (до 2025 року)» Енергостратегії, такий проєкт не розроблено та, відповідно, **Кабінету Міністрів України не подано.**

Отже, у порушення вимог розділу 5 Енергостратегії відповідні плани заходів на період після 2020 року не затверджувались. Заходи щодо реалізації етапу «Оптимізація та інноваційний розвиток енергетичної інфраструктури» (на 2021–2025 роки) Енергостратегії не визначено.

Міністерства звітували перед Кабінетом Міністрів України та РНБО про стан реалізації Енергостратегії за 2019 та 2020 роки. **Звіт про стан реалізації Енергостратегії за 2021 рік Міненерго станом на 01.07.2022 Кабінету Міністрів України та РНБО не надано.**

Результати аналізу свідчать: Кабінетом Міністрів України затверджено ряд державних програм, спрямованих на врегулювання певних сегментів ЯПК, як передбачено статтею 18 Закону № 39, але частина цих програм потребує актуалізації, деякі не виконуються через відсутність фінансування. **Отже, не створено умов для поліпшення показників діяльності ЯПК.**

Так, постановою Кабінету Міністрів України від 07.12.2011 № 1270 затверджено Комплексну (зведену) програму підвищення безпеки енергоблоків атомних електростанцій (далі – Програма безпеки АЕС), метою якої, зокрема, є підвищення рівня безпеки експлуатації енергоблоків

---

⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.06.2018 № 497-р «Про затвердження плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».

АЕС та надійності їх роботи. Програма безпеки АЕС розрахована на 2012–2023 роки. При цьому фінансування її заходів передбачено виключно за рахунок власних коштів ДП «НАЕК «Енергоатом», а також коштів, наданих як кредити Європейським банком реконструкції та розвитку і Євратомом.

Програма безпеки АЕС не має ознак державної цільової програми, визначених Законом України від 18.03.2004 № 1621-IV «Про державні цільові програми», а встановлює вимоги технічного обслуговування АЕС. Крім того, Програма безпеки АЕС не містить паспорта програми, очікуваних результатів (економічних, соціальних, екологічних) впровадження заходів з підвищення безпеки. Замість заходів, конкретизованих за виконавцями, строками виконання, обсягами та джерелами фінансування, Програма безпеки АЕС визначає, що ДП «НАЕК «Енергоатом» зобов'язано щороку узгоджувати з Міненерго та Держатомрегулюванням плани-графіки відповідних заходів.

Як наслідок, на момент аналізу (протягом 10 років) заходи з питань безпеки ядерної галузі Кабінетом Міністрів України належним чином не визначено.

Слід також відзначити, що **за відсутності належного контролю Міністерства у 2019–2020 роках виконання заходів Програми безпеки АЕС у повному обсязі ДП «НАЕК «Енергоатом» не забезпечено.** Зокрема, із запланованих на 2019 рік 123 заходів виконано тільки 72, у 2020 році – 13 із 78⁸.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 263-р схвалено Комплексну програму робіт з продовження строку експлуатації діючих енергоблоків атомних електростанцій (далі – Програма № 263), метою якої є забезпечення енергетичної незалежності держави, стабільне виробництво електроенергії АЕС. Програма № 263 розрахована на 2009–2030 роки, при цьому її заходи визначено тільки на 2004–2010 роки, а їх вартість – на 2004–2005 роки. Розділом III Програми № 263 передбачено її перегляд кожні два роки.

Встановлено, що **Міністерством перегляд Програми № 263 не забезпечено.** Крім того, у 2019–2021 роках Міністерством не забезпечено передбаченого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 263-р інформування Кабінету Міністрів України про стан виконання Програми № 263.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 756 затверджено Державну цільову екологічну програму першочергових заходів приведення у безпечний стан об'єктів і майданчика колишнього уранового виробництва виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» на 2019–2023 роки (далі – Програма № 756). Метою Програми № 756 є, зокрема, запобігання виникненню надзвичайної ситуації на території України внаслідок погіршення екологічного стану на території колишнього виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод», проведення постійного

---

⁸ За даними звітів Міненерговугілля, Мінекоенерго за 2019 та 2020 роки.

моніторингу за радіаційним станом об'єктів з переробки уранових і торієвих руд цього виробничого об'єднання. Програму № 756 розраховано на 2019–2023 роки, а обсяг фінансування її заходів становить 247,95 млн гривень. Державним замовником Програми № 756 визначено Міненерго.

Фінансування Програми № 756 у 2019–2021 роках не здійснювалось, відповідно, Програма № 756 не виконується.

Отже, Кабінетом Міністрів України повною мірою не забезпечено передбачених статтею 18 Закону № 39 розроблення і реалізації державних програм у сфері використання ядерної енергії, тобто діяльність Кабінету Міністрів України у цьому напрямі була неефективною і нерезультативною. Як наслідок, окремі напрями розвитку ЯПК визначено лише декларативно.

Так, заходи щодо зняття ядерних енергоблоків АЕС з експлуатації, які не зазнали запроєктних аварій і остаточно зупинені за рішенням Кабінету Міністрів України, визначає Концепція зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затверджена наказом Мінпаливенерго від 12.05.2004 № 249. З 01.01.2016 діє її нова редакція, затверджена наказом Міненерговугілля від 10.12.2015 № 798.

У Концепції зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затвердженій наказом Міненерговугілля від 10.12.2015 № 798, загальні витрати на зняття з експлуатації усіх енергоблоків становлять 42754,5 млн грн, а щорічні відрахування оператора на формування фінансового резерву – 785,4 млн гривень.

Визначені в обох редакціях Концепції показники розвитку ЯПК та розрахунки ґрунтувались на застарілих макроекономічних показниках та цінах. Як наслідок, кожного разу на момент затвердження Концепції у новій редакції були неактуальними показники в частині вартості заходів зі зняття з експлуатації енергоблоків. Так, у Концепції зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затвердженій наказом Міненерговугілля від 10.12.2015 № 798, вартість робіт, товарів та матеріалів розраховано у цінах 2012 року. На момент затвердження Концепції (10.12.2015) офіційний курс гривні до долара США порівняно з базовим 2012 роком збільшився майже втричі (2,86 раза). Отже, розрахований у цій Концепції розмір відрахувань на формування фінансового резерву (784,5 млн грн на рік) не міг забезпечити накопичення достатнього обсягу коштів.

Міністерством не забезпечено належної та своєчасної актуалізації положень Концепції, а щорічний обсяг відрахувань до фінансового резерву не коригувався і не відповідав фактичній потребі. За таких умов обсяг щорічних відрахувань на формування фінансового резерву не забезпечував накопичення достатнього обсягу коштів.

Слід зазначити, що за результатами аудиту ефективності надходження та використання коштів державного бюджету, отриманих відповідно до статті 8 Закону України «Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки» (включаючи надходження заборгованості минулих років за цими коштами), та доходу від розміщення цих коштів у цінні папери,

проведеного у 2020 році, **Рахункова палата рекомендувала Міненерго забезпечити перегляд Концепції № 798** (рішення Рахункової палати від 10.11.2020 № 30-4, пункт 4 рекомендацій Міненерго), але **Міненерго виконання цієї рекомендації не забезпечило.**

Отже, дієвого механізму накопичення фінансового резерву, достатнього для своєчасного та в повному обсязі проведення робіт зі зняття з експлуатації енергоблоків АЕС, які відпрацювали свій ресурс, **не створено.**

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.11.2016 № 943-р схвалено Концепцію Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2020 року» (далі – Концепція № 943), якою передбачалося, що Державна цільова програма розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2020 має бути затверджена у IV кварталі 2018 року. **Проект цієї програми Міненерговугіллям розроблено, але Кабінетом Міністрів України не затверджено.**

Надалі на виконання рішення РНБО від 29.01.2021 «Про заходи з нейтралізації загроз у сфері атомної енергетики і промисловості», введеного в дію Указом Президента України від 29.01.2021 № 35/2021, з метою розвитку урановидобувного та уранопереробного комплексів ДП «СхідГЗК» для повного забезпечення атомної енергетики України ураново-оксидним концентратом (УОК) вітчизняного виробництва та підвищення енергетичної незалежності держави, Міненерго розроблено проєкт Концепції Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 року, яку затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1804-р (далі – Концепція № 1804). Цим же розпорядженням Міненерго доручено розробити та подати у шестимісячний строк Кабінету Міністрів України проєкт Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року.

Відповідно до норм Концепції № 1804 метою Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 року є модернізація та нарощування виробничих потужностей урановидобувної промисловості для повного задоволення потреб в урані вітчизняної атомної енергетики, освоєння технологій виробництва ядерно-чистого цирконію.

Єдине в Україні підприємство, яке здійснює виробництво урану, – ДП «СхідГЗК». Відповідно, передбачена Концепцією № 1804 Державна цільова економічна програма розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 року стосуватиметься розвитку лише ДП «СхідГЗК». Отже, назва цієї програми, визначена Концепцією № 1804, не відповідає суті Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу.

Строк виконання Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 року – п'ять років. Очікувані показники передбачено визначити під час розроблення Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року. На час проведення аналізу **Державну цільову економічну**

програму розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року не затверджено.

Отже, програмне підґрунтя для розвитку ЯПК є недосконалим і належного програмного врегулювання питань розвитку ЯПК як у цілому, так і за окремими напрямками не забезпечено. Кабінетом Міністрів України та Міністерством не забезпечено належного виконання положень Закону № 39 щодо розроблення і реалізації державних програм у сфері використання ядерної енергії.

2. ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЯДЕРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

2.1. Міністерство енергетики України

Як вже зазначалося, у відповідні періоди 2019–2021 років повноваження суб'єкта управління в ЯПК здійснювали Міненерговугілля, Мінекоенерго, які послідовно реорганізовано, та з травня 2020 року – Міненерго. Постійні зміни ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізацію державної політики й управління об'єктами державної власності ЯПК, негативно впливали на результати його роботи та, як наслідок, на стан справ у сфері ЯПК загалом. **Системності і послідовності в ухваленні рішень щодо таких змін не було.**

Крім того, у 2019–2021 роках **не забезпечено призначення керівництва ЦОВВ на постійні основи.** Так, майже рік керівництво створеним у травні 2020 року Міненерго забезпечували три виконувачі обов'язків Міністра (О. Буславець, Ю. Бойко, Ю. Вітренко). Тільки в травні 2021 року призначено Міністра енергетики України Г. Глуценка.

У зв'язку з тим, що посада Міністра майже рік була вакантною, у засіданнях Кабінету Міністрів України від Міністерства брали участь виконувачі обов'язків Міністра, які не мають статусу члена Кабінету Міністрів України і наділені лише правом дорадчого голосу⁹, тобто розгляд питань діяльності Міністерства у Кабінеті Міністрів України ускладнювався.

Слід також зазначити, що з 06.12.2020 набрали чинності зміни¹⁰ до частини четвертої статті 9 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади»¹¹, відповідно до яких заборонено покладання на першого заступника міністра, заступника міністра виконання окремих обов'язків міністра, якщо посада міністра є вакантною. Як наслідок, до 06.03.2021¹² затвердження в установленому порядку пріоритетів діяльності, планування

⁹ Закон України від 27.02.2014 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України».

¹⁰ Закон України від 17.11.2020 № 1009-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування і районних державних адміністрацій».

¹¹ Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI «Про центральні органи виконавчої влади».

¹² Закон України від 23.02.2021 № 1285-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби та інших питань державної служби».

роботи Міненерго на 2021 рік було унеможливлено. Процес видання розпорядчих документів Міненерго, розподілу бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міненерго, фактично зупинився.

Відповідно, штучно унеможливлено виконання Міністерством в повному обсязі низки завдань і функцій головного органу в системі ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізує державну політику в ЯПК та суб'єкта управління об'єктами державної власності.

Одним з наслідків постійної зміни ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізацію державної політики в ЯПК та управління об'єктами державної власності в ЯПК, а також його керівництва стала зміна структури ЦОВВ та розподілу повноважень між його керівним складом. **У 2019–2021 роках структуру цього ЦОВВ змінено дев'ять разів.** Неодноразове передання повноважень від одних підрозділів до інших негативно впливало на виконання ЦОВВ завдань та функцій, призводило до зниження результативності у виконанні службових обов'язків його працівниками. **Розподіл повноважень між керівним складом ЦОВВ змінювався 11 разів (2019 рік – 2, 2020 рік – 5, 2021 рік – 4 рази)¹³.**

У певні періоди такі розподіли затверджувались формально, оскільки не визначали відповідальних осіб з керівного складу для спрямування та координації окремих структурних підрозділів Міністерства.

Аналізом також виявлено низку фактів зволікань керівництвом Міністерства із затвердженням положень про структурні підрозділи та призначенням їх керівників, що є неналежним виконанням відповідних владних повноважень. Наприклад, у порушення вимог пункту 2.4 наказу Міненерго від 30.07.2020 № 28-аг щодо актуалізації до 01.09.2020 положень про структурні підрозділи не дотримано цього терміну і затверджено Положення про Департамент ядерної енергетики та атомної промисловості 04.12.2020, тобто на три місяці пізніше.

Положення про окремі структурні підрозділи не затверджено взагалі, відповідно, їх завдання та функції не унормовано. Наприклад, не затверджувалися положення про Директорат розвитку ядерної енергетики та надійності постачання енергії кінцевому споживачу (в структурі Мінекоенерго з 01.11.2019 по 24.02.2020); Директорат європейської інтеграції і інвестиційної політики (у структурі Мінекоенерго з 24.02.2020 по 18.05.2020).

Не призначалися керівники окремих структурних підрозділів Міненерговугілля та Мінекоенерго. Наприклад, не було призначено керівника Директорату розвитку ядерної енергетики та надійності постачання енергії кінцевому споживачу (в структурі Мінекоенерго з 01.11.2019 по 24.02.2020), Директорату європейської інтеграції і інвестиційної політики

---

¹³ Накази: Міненерговугілля від 28.09.2018 № 497; Мінекоенерго від 31.10.2019 № 368; від 13.12.2019 № 512 (із змінами, внесеними наказами від 14.01.2020 № 12, від 04.03.2020 № 141, від 18.05.2020 № 325, від 01.06.2020 № 361); Міненерго від 10.03.2021 № 12, від 04.06.2021 № 115, від 27.09.2021 № 224, від 06.12.2021 № 318.

(у структурі Мінекоенерго з 24.02.2020 по 18.05.2020). З 28.09.2018 по 04.07.2019 посада генерального директора Директорату розвитку ядерної енергетики та атомної промисловості Міненерговугілля була вакантною.

Постійні зміни керівництва та організаційної структури ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізацію державної політики в ЯПК та управління об'єктами державної власності в ЯПК, негативно позначилися на результатах виконання ЦОВВ як власних завдань та функцій, так і рішень Уряду.

2.1.1. Стан внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту Міністерства енергетики України

Відповідно до частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 (далі – Основні засади № 1062), Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту – від 28.09.2011 № 1001 (далі – Постанова № 1001).

Результати аналізу свідчать: у 2019–2021 роках Міненерговугіллям, Мінекоенерго, Міненерго не організовано належного внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.

У 2019 році основні завдання з удосконалення системи функціонування внутрішнього контролю Міненерговугілля покладались на Департамент внутрішнього аудиту. На початку 2020 року Мінекоенерго в порушення вимог пункту 3 Основних засад № 1062 щодо розмежування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту закріплено за Департаментом внутрішнього аудиту завдання із забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю¹⁴. Окремий структурний підрозділ з повноваженнями щодо здійснення внутрішнього контролю визначено в структурі Міненерго лише в середині 2020 року.

Повноваження з координації діяльності внутрішнього контролю закріплено за Міністром більш як через 7 місяців після введення в дію організаційної структури, в якій передбачено відповідний підрозділ. Так, з 29.04.2020 до структури Міністерства включено Департамент внутрішнього контролю (17 шт. од.), який діяв до 30.06.2020, з 30.06.2020 його трансформовано у відділ внутрішнього контролю (5 шт. од.), з 01.12.2021 і на час аудиту – у сектор внутрішнього контролю (3 шт. одиниці).

---

¹⁴ Положення про Департамент внутрішнього аудиту затверджено Міністром Мінекоенерго О. Оржелем 10.02.2020.

Міненерго не забезпечено організації належної діяльності підрозділів внутрішнього контролю: директор Департаменту внутрішнього контролю не призначався; понад місяць (з 11.11.2021 по 16.12.2021) не призначався начальник відділу внутрішнього контролю; понад два місяці (з 01.12.2021 по 03.02.2022) – завідувач сектору внутрішнього контролю.

Положення про Департамент внутрішнього контролю та сектор внутрішнього контролю не затверджувались. Положення про відділ внутрішнього контролю затверджено майже через два місяці після введення в дію організаційної структури, до якої включено цей відділ. Загальну штатну чисельність працівників підрозділів внутрішнього контролю з 29.04.2020 по 01.12.2021 зменшено більш як у 5 разів, при цьому фактичну кількість працюючих не змінено (три працівники).

Міністерством не забезпечено створення передбаченої Основними засадами № 1062 цілісної системи внутрішнього контролю з її елементами (внутрішнє середовище, управління ризиками, заходи контролю, інформація та комунікація, моніторинг). Фактично, діяли окремі складові цих елементів. Так, Міненерговугілля, Мінекоенерго, Міненерго не затверджували планів діяльності на середньостроковий період із встановленими стратегічними цілями та ключовими показниками їх досягнення.

Лише на початку 2021 року, тобто майже через рік після включення до структури Міненерго підрозділу внутрішнього контролю, затверджено Інструкцію з організації та здійснення внутрішнього контролю¹⁵, якою визначено Матрицю оцінки ризиків, передбачено складання та затвердження переліків ризиків, які можуть вплинути на виконання завдань та функцій структурних підрозділів або на діяльність Міністерства; узагальненого переліку ідентифікованих ризиків на відповідний рік; плану реалізації заходів контролю ідентифікованих ризиків; узагальненого плану реалізації заходів контролю ідентифікованих ризиків у діяльності Міністерства на відповідний рік.

Водночас, навіть після затвердження цієї Інструкції, у **Міненерго не ідентифіковано основних ризиків діяльності**, що можуть вплинути на здатність виконання основних завдань, досягнення стратегічних цілей. Не проводиться робота з управління ризиками, крім того, вона не є складовою процесу прийняття управлінських рішень. Створення робочої групи з оцінки ризиків заплановано в Міненерго лише на 2022 рік. Відповідно, не здійснювались заходи контролю – сукупність запроваджених дій, які здійснюються керівництвом та працівниками для впливу на ризики.

Для інформаційного та комунікаційного обміну Міністерство використовувало систему документообігу та автоматизації бізнес-процесів, доступ до якої забезпечується із застосуванням кваліфікованого електронного підпису. Листування в електронному вигляді здійснюється з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування через Систему електронної

---

¹⁵ Наказ Міненерго від 26.02.2021 № 76.

взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОБВ). Інформація від зовнішніх користувачів надходить шляхом офіційного листування.

Встановлено, що Міністерство не проводило моніторингу стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю в цілому та/або окремих його елементів.

Відповідно до Основних засад № 1062 для оцінки функціонування системи внутрішнього контролю в установі, надання рекомендацій щодо її поліпшення без безпосереднього здійснення заходів з організації внутрішнього контролю, управління ризиками і прийняття управлінських рішень про управління фінансовими та іншими ресурсами має здійснюватися внутрішній аудит.

З метою організації внутрішнього аудиту Міністерством затверджено Порядок проведення внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту¹⁶, Операційний план діяльності з внутрішнього аудиту на 2019 рік, на 2020 рік (із змінами), на 2021 рік (із змінами)¹⁷, надано Мінфіну звіти про результати діяльності департаменту внутрішнього аудиту в Міністерстві за 2019–2021 роки¹⁸, а також підписано Декларацію внутрішнього аудиту Міністерства¹⁹, Стратегічний план діяльності з внутрішнього аудиту Міністерства на 2019–2021 роки (із змінами)²⁰.

Звіт про результати діяльності Департаменту внутрішнього аудиту в Мінекоенерго за 2019 рік надано Мінфіну з порушенням термінів, встановлених пунктом 16 Порядку здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту²¹. За наявності затвердженого порядку, внутрішня оцінка якості внутрішнього аудиту за 2019 року в Міненерговугілля та Мінекоенерго не проводилася.

У 2019 році Департаментом внутрішнього аудиту контрольні заходи на підприємствах ЯПК не проводились, у 2020–2021 роках проведено лише 4 заходи на трьох підприємствах ЯПК (2020 рік – 3 заходи (ДП «НАЕК «Енергоатом» – 2, ДК «Ядерне паливо» – 1); 2021 рік – один захід (ДП «СхідГЗК»), за результатами яких з окремих питань ухвалювались розпорядчі рішення.

Неефективна система внутрішнього контролю та недостатній внутрішній аудит у сфері ЯПК призвели до неналежного виконання Міністерством повноважень і функцій головного розпорядника бюджетних

¹⁶ Накази Міненерговугілля від 26.02.2019 № 77, Міненерго від 04.11.2020 № 714.

¹⁷ Затверджено: Міністр Міненерговугілля І. Насалик – 12.02.2019, Мінекоенерго О. Оржель – 28.02.2020, Міненерго Ю. Вітренко – 29.01.2021, Міненерго Г. Галущенко – 30.11.2021; заступник Міністра Ю. Бойко – 04.12.2020.

¹⁸ Листи Міністерства від 11.02.2020 № 26/1.3-20.3-3607, від 01.02.2021 № 26/1.3-11.4-1405, від 31.01.2022 № 26/1.1-11.4-1682.

¹⁹ 25.01.2019 Міністром Міненерговугілля І. Насаликом та директором Департаменту внутрішнього аудиту Н. Дубенко, 25.05.2021 Міністром Міненерго Г. Галущенко та директором Департаменту внутрішнього аудиту С. Пержинською.

²⁰ 12.02.2019 Міністром Міненерговугілля І. Насаликом.

²¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001.

коштів за КПКВК 2401420. Затвердження паспорта бюджетної програми за КПКВК 2401420 на 2021 рік здійснено Міненерго з порушенням термінів, встановлених абзацом першим частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України та пунктом 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання.

У порушення вимог пункту 3 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України, Міненерго не здійснено розподілу відкритих асигнувань у 2021 році для ДП «СхідГЗК» на загальну суму 17477,4 тис. грн, що свідчить про неефективне управління бюджетними призначеннями.

Отже, в порушення вимог частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України та Основних засад № 1062 Міністерством, у 2019–2021 роках не забезпечено належної організації та функціонування системи внутрішнього контролю, а також виконання функцій внутрішнього аудиту.

2.1.2. Аналіз діяльності Міністерства енергетики України як суб'єкта управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі

Як вже зазначалося, до Переліків підприємств, що належать до сфери управління Міністерства, включено з 01.01.2019 по 15.11.2019 – 26, з 15.11.2019 по 01.09.2020 – 22, з 01.09.2020 по 30.04.2021 – 21, з 30.04.2021 по 31.12.2021 – 20 підприємств ЯПК.

Встановлено, що з **26 підприємств**, включених до Переліку підприємств станом на **01.01.2019**, господарську діяльність здійснювали лише **11**, тобто менше половини загальної чисельності. З решти 15 підприємств два розташовані на тимчасово окупованій території; 3 перебували в стані ліквідації, 5 – у стані банкрутства; одне підприємство припинене за судовим рішенням; одне – у стані реорганізації. Ще 3 підприємства (ДП «Машкомплект», ДП «Твел», ДП «Інженерно-технічний центр по підготовці кадрів для атомної енергетики») фінансово-господарську діяльність не провадили і жодних рішень щодо їх подальшої роботи Міністерство не приймало.

Слід зазначити, що у 2019–2021 роках Міністерство нових суб'єктів господарювання у ЯПК не створювало, а також функцій управління підприємствами ЯПК від інших органів влади не отримувало.

Зменшення у 2019–2021 роках у Переліках підприємств кількості підприємств ЯПК зумовлено передачею Міністерством до сфери управління інших суб'єктів управління трьох підприємств та припиненням діяльності ще трьох підприємств.

Довідково. З Переліку підприємств виключено: з 15.11.2019 – ДП «Магніт» та ДП «Придніпровський завод кольорових металів» у зв'язку з припиненням їх діяльності (наказ Мінекоенерго від 27.12.2019 № 564); з 01.09.2020 – ДП «Смоли» та ДП «КІВД «Енергопроект» у зв'язку з передачею єдиних майнових комплексів до сфери управління ФДМУ (розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 195); з 30.04.2021 – ДП «НАЕК «Енергоатом» – у зв'язку з передачею функції з управління Кабінету Міністрів України (розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.01.2021 № 50); з 22.10.2021 –

ДП «Науково-виробничий комплекс «Автоматика та машинобудування» у зв'язку з припиненням діяльності (наказ Міненерго від 01.11.2021 № 273).

Аналіз засвідчив, що **актуалізація відомостей, які містилися в Переліках підприємств**, у частині належного та вчасного відображення змін, що відбувалися з підприємствами, здійснювалася **Міністерством неналежно**. Наприклад, в Переліку підприємств більше трьох років містилися відомості про ліквідоване ДП «Придніпровський завод кольорових металів», вісім місяців – про ліквідоване ДП «Магніт», шість місяців – про передані до сфери управління ФДМУ ДП «Смоли» та ДП «КІВД «Енергопроект», понад три місяці – про передане до сфери управління Кабінету Міністрів України ДП «НАЕК «Енергоатом», більше семи місяців – про реорганізоване шляхом приєднання до іншого підприємства ДП «Науково-виробничий комплекс «Автоматика та машинобудування». Отже, **через бездіяльність Міненерговугілля, Мінекоенерго, Міненерго Переліки підприємств тривалий час не відповідали фактичному стану щодо достовірних відомостей про окремі підприємства**.

Внаслідок бездіяльності зазначених міністерств процес припинення діяльності підприємств ЯПК був не виправдано тривалим. Зокрема, реорганізація ДП «Науково-виробничий комплекс «Автоматика та машинобудування» шляхом приєднання до ДП НАЕК «Енергоатом» тривала більше шести років (6 років 4 місяці 17 к. днів)²². ДП «Сенсоркомплект» у стані припинення з 28.09.2011²³. Відповідно, процедура ліквідації цього підприємства станом на 31.12.2021 тривала більше десяти років (10 років 3 місяці).

Затвердження статутів підприємств ЯПК

Пунктом 3 частини першої статті 6 Закону № 185 визначено, що **уповноважений орган управління затверджує статuti (положення) підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, і господарських структур та здійснює контроль за їх дотриманням**.

Аналіз засвідчив, що у **2019–2021 роках** затверджено у новій редакції (внесено зміни) **статuti усіх підприємств ЯПК**, які у вказаному періоді здійснювали фінансово-господарську діяльність. При цьому Міністерством **внесено зміни** (затверджено у новій редакції) до статутів 10 підприємств ЯПК²⁴. До Статуту ДК «Ядерне паливо», який у відповідні періоди належав до сфери управління Міненерговугілля, Мінекоенерго, Міненерго, **зміни вносилися Кабінетом Міністрів України**, що визначено у Статуті.

²² Наказ Міненерговугілля від 23.10.2014 № 738 щодо реорганізації підприємства. Згідно з ЄДР підприємство припинено 11.03.2021, номер запису: 1002251120015000525.

²³ Внесення судового рішення щодо припинення юридичної особи, що не пов'язано з її банкрутством. Підстава: рішення Харківського окружного адміністративного суду від 14.06.2011 № 2-а-5376/11/2070 про неподання протягом року органам державної податкової служби податкових декларацій, документів фінансової звітності відповідно до закону.

²⁴ ДП «НАЕК «Енергоатом», ДК «Ядерне паливо», ДП «СхідГЗК», ДП «Смоли», ДП «УкрНДПРІпромтехнології», ДП «КНІЦ», ДП «Бар'єр», ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДП «ДНІЦСКАР», ДП «38 ВІТЧ».

Встановлено, що згідно із змінами, внесеними до статутів підприємств ЯПК у 2019–2021 роках, змін в обсязі статутного капіталу жодного з підприємств не відбулось.

Водночас до статутів 16 підприємств ЯПК зміни не вносилися, за поясненням Міненерго, через недоцільність їх актуалізації у зв'язку з відсутністю підстав для продовження цими підприємствами фінансово-господарської діяльності.

Довідково. З 16 підприємств ЯПК прийнято рішення щодо ліквідації трьох підприємств (ДП «Центральне підприємство з переробки радіоактивних відходів», ДП «Державна будівельно-промислова компанія «Атомспецбуд», ДП «УПКТІ «Атоменергобудпроект»); порушено справу про банкрутство щодо п'яти підприємств (ДНВП «Цирконій», ДП «Придніпровський гідрометалургійний завод», ДП «Магніт», ДП «Аграрний цех «Саксаганський», ДП «Аграрний цех «Жовторічанський»); прийнято рішення щодо реорганізації одного підприємства – ДП «НВК «Автоматика та машинобудування»; в стані припинення за судовим рішенням перебувало одне підприємство – ДП «Сенсоркомплект»; розташовано на території, де органи влади тимчасово не здійснюють своїх повноважень, два підприємства (Севастопольський національний університет ядерної енергії та промисловості та ДП «Виробниче конструкторсько-технологічне підприємство «Ремтехнологія»); не здійснювали господарської діяльності три підприємства (ДП «Інженерно-технічний центр по підготовці кадрів для атомної енергетики», ДП «ТВЕЛ», ДП «Машкомплект»); вирішувалося питання щодо передачі до сфери управління ФДМУ ДП «КІВД «Енергопроект».

Призначення керівників підприємств ЯПК

Пунктом 4 частини першої статті 6 Закону № 185 визначено, що уповноважений орган управління призначає на посаду та звільняє з посади керівників державних унітарних підприємств, у яких не утворено наглядову раду.

У 2019–2021 роках Міністерством не забезпечено добору та призначення компетентного керівництва підприємств, яке б на постійній основі могло ними ефективно управляти. При цьому ситуація з року в рік лише погіршувалася. Так, якщо на початок 2019 року на умовах контракту працювали керівники 9 підприємств, то на початок 2020 року – лише 7, а на початок 2021 року – трьох підприємств (ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДП «38 ВІТЧ», ДП «Смоли»). Отже, з 2021 року на більшості (2/3) підприємств ЯПК функції керівника здійснювали тимчасово виконувачі обов'язків, що значно знижувало рівень відповідальності за фінансово-господарську діяльність цих підприємств та управління державним майном. Персональні зобов'язання та відповідальність за результати діяльності на посаді для таких осіб не встановлено.

Таким чином, внаслідок неналежного контролю Кабінету Міністрів України Міненерговугіллям, Мінкоенерго, Міненерго не створено відповідних умов для забезпечення призначення керівництва більшої частини державних підприємств на постійній основі.

Контракт з керівником ДК «Ядерне паливо» відповідно до його статутних вимог укладає Кабінет Міністрів України. Встановлено, що Кабінетом

Міністрів України з 10.07.2020 не забезпечується призначення керівництва ДК «Ядерне паливо» на постійній основі. Відсутність керівництва на постійній основі негативно позначається на фінансово-господарській діяльності концерну. Зокрема, після звільнення з посади генерального директора ДК «Ядерне паливо» С. Дробота Кабінетом Міністрів України вже двічі призначено т. в. о. генерального директора²⁵.

Одним з підприємств ЯПК, на яке з **10.07.2020 не забезпечено призначення керівництва, є ДП «СхідГЗК».** Оскільки це підприємство має стратегічне значення для економіки та безпеки держави і вартість його активів, за даними фінансової звітності, перевищує 200 млн грн, призначення керівника цього підприємства регулюється Порядком проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777 (далі – Постанова № 777, Порядок № 777).

Встановлено, що у порушення вимог пункту 4¹ Постанови № 777, згідно з яким суб'єкти управління об'єктами державної власності у разі проведення відповідного конкурсного відбору мають забезпечити залучення професійних консультантів з добору персоналу, **Міненерго** через відсутність джерел фінансування на закупівлю послуг консультантів з добору персоналу²⁶ не забезпечено умов для проведення урядовим комітетом конкурсного відбору претендентів на посаду керівника ДП «СхідГЗК».

ДП «СхідГЗК», посилаючись на відсутність коштів, також не забезпечено закупівлі послуг професійних консультантів з добору персоналу.

Як наслідок, **питання конкурсного відбору на посаду керівника ДП «СхідГЗК» з 10.07.2020 і на момент аналізу не вирішено.**

Довідково. З 31.05.2022 Кабінетом Міністрів України видано постанову № 643 «Деякі питання управління об'єктами державної власності на період воєнного стану», в якій передбачено, що на період дії воєнного стану призначення на посаду, зокрема керівників, голів виконавчих органів та членів наглядових рад суб'єктів господарювання, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави і вартість активів яких за даними останньої фінансової звітності або річний розмір чистого доходу яких перевищує 200 млн. гривень, здійснюється суб'єктом управління об'єктами державної власності після погодження кандидатур відповідних осіб Кабінетом Міністрів України без проведення конкурсного відбору на строк, який не перевищує строку дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення або скасування.

Погодження облікової політики підприємств ЯПК

Законом України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996) встановлено, що **міністерства, у межах своєї компетенції, відповідно до галузевих особливостей мають право розробляти на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або національних положень (стандартів)**

²⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.07.2020 № 779-р, розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1270-р.

²⁶ У т. ч. у кошторисних призначеннях на 2020 рік за бюджетною програмою на утримання апарату Міністерства, за рахунок коштів ДП «СхідГЗК».

бухгалтерського обліку в державному секторі **методичні рекомендації** щодо їх застосування за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку (частина шоста статті 6).

Частиною п'ятою статті 8 Закону № 996 передбачено, що підприємство самостійно визначає за погодженням з власником або уповноваженим ним органом відповідно до установчих документів облікову політику підприємства.

Згідно з нормами затвердженого Мінфіном Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій²⁷ облікова політика підприємств державного сектору визначається у розпорядчому документі, який приймається підприємством і погоджується органом, до сфери управління якого воно належить, або уповноваженим органом.

Встановлено, що **Міністерство не розробляло методичних рекомендацій щодо особливостей застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку підприємствами ЯПК.**

Результати аналізу свідчать, що у **2019–2021 роках** вимоги до власної облікової політики оновлювали та погоджували з Міненергівугіллям **лише сім підприємств ЯПК**: ДП «СхідГЗК»; ДП «Кримський науково-інженерний центр»; ДП «Державний науково-інженерний центр систем контролю та аварійного реагування»; ДП «38 ВІТЧ»; ДК «Ядерне паливо»; ДП «НАЕК «Енергоатом»; ДП «Бар'єр». Водночас для ДП «Бар'єр» облікову політику²⁸ Міністерством не погоджено, натомість надано зауваження та пропозиції (лист від 11.11.2021 № 23), відповідь на які під час проведення контрольного заходу від ДП «Бар'єр» Міністерством не отримано.

Облікову політику чотирьох підприємств ЯПК затверджено та погоджено Міністерством ще у 2007–2017 роках. Так востаннє Міністерство погоджувало облікову політику ДП «КІВД «Енергопроект» у 2007 році, ДП «ДП «УНДПРІПТ» – у 2016 році, ДП «Смоли» та ДП «Чорнобильпроменергобуд» – у 2017 році. **Визначені підприємствами вимоги до облікової політики застарілі** і містять посилання на нормативно-правові акти, що втратили чинність.

Таким чином, окремими підприємствами ЯПК **через неналежний контроль Міненерго не забезпечено виконання норм чинного законодавства** щодо визначення та затвердження облікової політики підприємств, що створювало передумови для порушень у їх господарській діяльності, зокрема для неналежного обліку та збереження державного майна.

---

²⁷ Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності (пункт 1 розділу II), затверджене наказом Мінфіну від 19.12.2006 № 1213.

²⁸ Затверджена наказом ДП «Бар'єр» від 18.10.2021 № 78.

Затвердження стратегічних та інвестиційних планів підприємств ЯПК

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 6 Закону № 185 завданням уповноваженого органу управління є затвердження стратегічних планів розвитку державних підприємств та здійснення контролю за їх виконанням.

Пунктом 6 частини першої статті 6 Закону № 185 встановлено: уповноважений орган управління затверджує інвестиційні плани, а також інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) державних підприємств і господарських структур, що належать до сфери їх управління, та здійснюють контроль за їх виконанням у встановленому порядку.

Встановлено, що Міністерством не затверджено порядку розроблення, подання і затвердження річних інвестиційних планів та інвестиційних планів на середньострокову перспективу (3–5 років). Міненерго **затверджено лише Інвестиційний план обсягів фінансування розвитку ДП «СхідГЗК» на 2021–2025 роки та погоджено Інвестиційну програму АЕС ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2020 рік.** Розпорядчі рішення Міненерго, прийняті за результатами аналізу дотримання показників вищезазначених документів підприємств, відсутні.

Середньострокові стратегічні плани розвитку (на 5 років) затверджено Міненерго лише трьом підприємствам ЯПК²⁹.

Отже, **Міністерством належним чином не забезпечено виконання положень пунктів 5 і 6 частини першої статті 6 Закону № 185 щодо затвердження стратегічних планів розвитку державних підприємств, річних інвестиційних планів, а також інвестиційних планів на середньострокову перспективу (три–п'ять років) державних підприємств і господарських структур, що належать до сфери його управління, та здійснення контролю за їх виконанням у встановленому порядку.**

Управління державним майном

Міністерство як уповноважений орган управління наділено повноваженнями приймати рішення щодо державного майна державних підприємств, які належать до сфери його управління. Рішення приймається за зверненням підприємств, на балансі яких перебуває державне майно. У 2019–2021 роках підготовку проектів цих рішень забезпечувала відомча комісія (далі – Комісія), положення та склад якої затверджено наказами Міністерства.

Положення про Постійну комісію щодо розпорядження державним майном, що належить до сфери управління Міненерговугілля, та майном господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави (далі – Положення про Комісію), та її склад до 02.03.2020 затверджено наказом Міненерговугілля від 17.06.2014 № 450 (далі – Наказ № 450); з 02.03.2020 по 24.11.2021 – наказом Мінекоенерго від 02.03.2020 № 130 (далі – Наказ № 130); з 24.11.2020 діє Положення про Комісію, затвержене наказом Міненерго від 24.11.2021 № 305 (далі – Наказ № 305). Комісію очолювали перший заступник Міністра Т. Максимець (до листопада 2019 року); Міністр О. Оржель (з листопада 2019 року по

---

²⁹ ДП «НАЕК «Енергоатом», ДП «СхідГЗК», ДП «Смоли».

серпень 2020 року); заступник Міністра Ю. Бойко (із серпня 2020 року по травень 2021 року).

Аналіз засвідчив, що **основні норми Положень про Комісію, затверджених наказами № 450, № 130 і № 305, є ідентичними.** Відповідно, **усі вони містять однотипні системні недоліки, зокрема не визначають норм щодо кворуму складу членів Комісії для проведення її засідань: граничних строків здійснення окремих процедур, що передують прийняттю та доведенню Міністерством відповідного рішення до заявника (підприємства) (у тому числі щодо підготовки заявнику (підприємству) відповіді у разі наявності зауважень до наданих ним матеріалів та неподання цих матеріалів на розгляд Комісії; передачі відповідальним підрозділом Міністерства секретарю Комісії матеріалів з проектом протоколу; внесення секретарем матеріалів на розгляд Комісії після їх отримання від відповідального підрозділу; оформлення секретарем Комісії протоколу засідання Комісії; оформлення наказу про дозвіл на операцію з державним майном та/або листа заявнику про відмову у дозволі.**

Отже, **Міністерством не забезпечено унормування належним чином діяльності Комісії, утвореної для підготовки рішень за зверненнями підприємств щодо державного майна, що належить до сфери управління Міністерства.**

У 2019–2021 роках до складу Комісії входило від 12 до 20 осіб³⁰. Водночас наявність у складі Комісії парної кількості членів унеможливило дотримання норми Положення про Комісію щодо ухвалення рішення простою більшістю голосів у разі, коли за пропозицію з окремого питання голосує рівна кількість членів повного складу Комісії.

Встановлено, що у 2019–2021 роках питання управління об'єктами державної власності в ЯПК Комісією розглянуто на 74 засіданнях (2019 рік – 54; 2020 рік – 17; 2021 рік – 3)³¹. Останнє засідання Комісії у 2021 році відбулось 11 травня. Щорічне зменшення кількості питань щодо державного майна ЯПК, які розглядалися Комісією, свідчить про суттєве зменшення впливу рішень Міністерства на рух відповідного державного майна.

***Довідково.** Комісією приймалися такі рішення: погодити підприємствам ЯПК у 2019 році передачу в оренду державного нерухомого майна площею 17,9 тис. кв. м та 11,5 тис. м мережі кабельного телебачення; пролонгацію 6 договорів оренди державного майна площею 15,0 тис. кв. м; списання 26 об'єктів залишковою вартістю 28,6 тис. грн; безоплатну передачу 9 об'єктів залишковою вартістю 6,7 млн грн; у 2020 році – списання 31 од. держмайна залишковою вартістю 19,7 тис. грн; безоплатну передачу 46 од. держмайна залишковою вартістю 87,5 тис. грн; у 2021 році – передачу в оренду держмайна*

³⁰ Кількісний склад Комісії: з 01.01.2019 по 02.03.2020 – 14; з 02.03.2020 по 09.07.2020 – 20; з 09.07.2020 – 12 посад відповідно (накази: Міненерговугілля від 17.06.2014 № 450; Мінекоенерго від 02.03.2020 № 130; Міненерго від 24.11.2021 № 305.

³¹ 2019 рік – засідання з питань передачі в оренду державного майна – 10, пролонгації договорів оренди – 6, списання об'єктів державної власності – 26, безоплатної передачі державного майна – 9, відчуження житла – 3; 2020 рік – з питань списання об'єктів державної власності – 14, безоплатної передачі державного майна – 3; 2021 рік – з питань списання об'єктів державної власності – 1, безоплатної передачі державного майна – 2.

площею 20,9 тис. кв. м; пролонгацію 9 договорів оренди нерухомого майна площею 14294,6 кв. м; списання об'єктів держмайна залишковою вартістю 138,4 млн гривень.

Аналіз засвідчив: **Міністерством не забезпечено ефективної та результативної організації роботи з розпорядження державним майном ЯПК.** У переважній більшості випадків Комісія зволікала з розглядом відповідних звернень підприємств, а Міністерство – з підготовкою рішень за результатами її засідань. Систематично порушувалися вимоги Порядку списання об'єктів державної власності³² в частині строків надання підприємствам дозволів на списання таких об'єктів.

У 2019–2021 роках дозволи на списання об'єктів державної власності в ЯПК надавались Міністерством з порушенням строку, визначеного пунктом 7 Порядку списання об'єктів державної власності (30 робочих днів), – пізніше від одного до 6 місяців. Наприклад, у 2019 році Міністерством надано дозвіл ДП «Схід ГЗК» на списання 30 од. основних засобів з недотриманням (пізніше) строку на 115 робочих днів (при цьому Комісія розглянула звернення через 78 робочих днів після отримання його Міністерством³³). У 2020 році надано дозвіл ВП «Запорізька АЕС» ДП НАЕК «Енергоатом» на списання 4 од. основних засобів з недотриманням (пізніше) строку на 56 робочих днів (Комісія розглянула звернення через 53 робочі дні)³⁴. У 2021 році надано дозвіл ДП «СхідГЗК» на списання 1 од. основного засобу з недотриманням (пізніше) строку на 161 робочий день (Комісія розглянула звернення через 37 робочих днів, Міністерством дозвіл надано через 5 місяців після прийняття рішення Комісією)³⁵.

Слід зазначити, що зволікання з прийняттям рішень щодо списання державного майна призводить до створення на підприємствах значної кількості матеріально та фізично зношеного майна, непридатного до подальшої експлуатації, а також збільшення складських запасів.

Отже, **Міністерством не забезпечено ефективної та результативної організації роботи з розпорядження державним майном, що належить до сфери його управління в ЯПК. Мета діяльності Комісії, зокрема в частині забезпечення прозорого здійснення Міністерством функцій з управління об'єктами державної власності, повною мірою не досягалася.**

Затвердження фінансових планів підприємств ЯПК

Частиною другою статті 75 ГК України встановлено, що **основним плановим документом державного комерційного підприємства є фінансовий план** (далі – фінплан), відповідно до якого підприємство отримує

³² Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2007 № 1314 «Про затвердження Порядку списання об'єктів державної власності».

³³ Лист ДП «СхідГЗК» від 18.12.2018 № 18/10061, протокол засідання Комісії від 11.04.2019 № 59, наказ Міненерговугілля 04.06.2019 № 240.

³⁴ Лист ДП «НАЕК «Енергоатом» від 31.08.2020 № 11490/28, протокол засідання Комісії від 09.11.2020 № 104, наказ Міненерго від 12.11.2020 № 730.

³⁵ Лист ДП «СхідГЗК» від 30.12.2020 № 24/9071, протокол засідання Комісії 24.02.2021 № 7, наказ Міненерго від 26.08.2021 № 191.

доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року згідно з установчими документами.

Фінплан підлягає затвердженню до 1 вересня року, що передуює плановому, якщо інше не передбачено законом.

Підприємства електроенергетики, ліцензована діяльність яких регулюється шляхом затвердження фінансових планів національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), складають фінплани з урахуванням затвердженої НКРЕКП структури тарифів на електричну та теплову енергію. Фінплани таких підприємств підлягають затвердженню до 31 грудня року, що передуює плановому.

Фінплани підприємств, плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн грн, затверджуються Кабінетом Міністрів України, інших підприємств – органами, до сфери управління яких вони належать.

Таким чином, у періоді, який підлягав аналізу, фінплан ДП НАЕК «Енергоатом» після погодження Міністерством затверджував Кабінет Міністрів України. Фінплани інших підприємств ЯПК, щодо яких не було порушено справ про банкрутство, затверджувало Міністерство.

Як вже зазначалось, у 2019–2021 роках більше половини підприємств ЯПК, що перебували у сфері управління Міністерства, фінансово-господарську діяльність не провадили. Відповідно, фінплани затверджувалися на 2019 та 2020 роки – 11 підприємствам ЯПК, на 2021 рік – 9 підприємствам ЯПК.

Встановлено, що діяльність Кабінету Міністрів України та Міністерства щодо затвердження фінпланів підприємствам ЯПК була недостатньо ефективною і здійснювалася несвоєчасно, з порушенням термінів, визначених статтею 75 ГК України.

Так, через неналежний контроль Міністерства окремі підприємства надали Міністерству на затвердження проекти фінпланів з недотриманням (пізніше) строку, визначеного пунктом 4 Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки³⁶ (далі – Порядок № 205) (до 1 червня року, що передуює плановому). Зокрема, ДП «Кримський науково-інженерний центр» надано проект фінплану на 2019 рік з недотриманням (пізніше) строку на 15 к. д., а на 2021 рік – на 30 к. днів; ДП «Бар'єр» проект фінплану на 2021 рік – на 15 к. д., а ДП «Чорнобильпроменергобуд» – на 22 к. дні.

Для окремих підприємств ЯПК Міністерством не забезпечено вчасного затвердження фінпланів. Так, фінплан ДП «СхідГЗК», одного з ключових підприємств ЯПК, щороку затверджувався з недотриманням (пізніше) встановлених строків: на 2019 рік – на 3 міс. і 18 к. д.; на 2020 рік – на один місяць; на 2021 рік – на 8 міс. і 22 к. дні. Фінплан на 2021 рік для

---

³⁶ Затверджено наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205, зареєстрованим у Мін'юсті 19.03.2015 № 300/26745.

ДП «Бар'єр» та ДП «Чорнобильпроменергобуд» затверджено пізніше на 22 к. д. та на 9 міс. 8 к. д. відповідно.

Погодження фінпланів для ДП НАЕК «Енергоатом» зволікалося внаслідок необхідності їх коригування (у тому числі через зміни НКРЕКП тарифів на відпуск електроенергії та виробництво теплоенергії, що виробляються АЕС, укладання підприємствами додаткових договорів чи коригування існуючих тощо). Результат – затримки із затвердженням фінпланів, які призводили до порушення законодавства.

Слід також зазначити, що у 2019–2021 роках через неналежний контроль Міністерства три підприємства (ДП «УкрНДППромтехнології», ДП «ДНІЦСКАР», ДП «Чорнобильпроменергобуд») щороку подавали звіти про виконання фінансових планів без надання пояснень щодо відхилень фактичних показників від планових, що є порушенням вимог пункту 3 розділу IV «Рекомендації щодо складання фінансового плану підприємства та звіту про його виконання, підготовки пояснювальних записок до них»³⁷.

Фінансовий план ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2019 рік затверджено Кабінетом Міністрів України пізніше терміну, визначеного статтею 75 ГК України та пунктом 5 Порядку № 205, більш як на 3 місяці³⁸. Зволікання із затвердженням фінпланів негативно позначалося на діяльності підприємств, оскільки здійснення ними капітальних витрат унеможлиблювалося.

Моніторинг фінансової діяльності підприємств ЯПК

Контроль за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності здійснюється шляхом проведення єдиного моніторингу ефективності управління ними. Повноваженнями щодо визначення порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності наділений Кабінет Міністрів України (підпункт «а» пункту 18 частини другої статті 5 Закону № 185).

Реалізуючи це повноваження, Кабінет Міністрів України затвердив Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності (далі – Порядок № 832) та критерії визначення ефективності управління об'єктами державної власності³⁹. Порядком № 832 передбачено, що відповідальним за моніторинг є Мінекономрозвитку.

Згідно з Порядком № 832 оцінка результатів діяльності суб'єктів господарювання проводиться з обов'язковим урахуванням, зокрема, таких критеріїв: відсутність заборгованості із заробітної плати; темпи зміни

³⁷ Додаток 2 до Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 № 205, який зареєстровано в Мін'юсті 19.03.2015 за № 300/26745.

³⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 221-р «Про затвердження фінансового плану державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» на 2019 рік».

³⁹ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 № 832.

середньомісячної заробітної плати штатних працівників; виконання фінансового плану за показниками чистого доходу (виручки) від реалізації; чистого прибутку (збитку); зміна розміру чистого прибутку (збитку); коефіцієнт покриття; коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт платоспроможності; ступінь зносу основних засобів.

Мінекономрозвитку розроблено та наказом від 15.03.2013 № 253 затверджено Методичні рекомендації застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності (далі – Рекомендацій № 253), якими визначено інформаційну базу для проведення моніторингу, перелік показників, що застосовуються для оцінки, та критерії оцінки результатів діяльності суб'єктів господарювання, терміни подання інформаційно-аналітичних матеріалів до Мінекономрозвитку.

У порушення вимог пункту 4 Порядку № 832, яким передбачено розроблення Мінекономіки разом з ФДМУ, Мінфіном та Держкомстатом форм подання суб'єктами управління Мінекономіки відповідної інформації, до цього часу таких форм не розроблено.

Міністерство не надавало Мінекономіки як відповідальному за проведення єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності повної інформації щодо оцінки та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, що є недотриманням вимог пункту 2.2 розділу 2 Рекомендацій № 253. Зокрема, подані Міністерством пояснювальні записки до інформаційно-аналітичних матеріалів за 2019–2021 роки не містять інформації про дебіторську та кредиторську заборгованість підприємств, виконання керівниками підприємств умов контрактів, аналіз прийнятих управлінських рішень щодо діяльності відповідних суб'єктів господарювання з обґрунтуванням їх доцільності; за 2020–2021 роки – про загальну характеристику щодо кількості та структури суб'єктів господарювання.

Інформацію щодо показників, за якими оцінюється діяльність суб'єкта управління відповідно до критеріїв Порядку № 832, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники, за якими оцінюється діяльність суб'єкта управління відповідно до критеріїв Порядку № 832

Показники, за якими оцінюється суб'єкт управління	Управління об'єктами державної власності суб'єктами управління вважається*	
	позитивним	задовільним
Частка суб'єктів господарювання отримала оцінку «ефективно» за результатами фінансово-господарської діяльності	понад 75 відс.	від 50 до 75 відс.
Частка працюючих суб'єктів господарювання, які здійснювали фінансово-господарську діяльність у звітному періоді згідно із затвердженими (погодженими) фінансовими планами	понад 75 відс.	від 50 до 75 відс.
Суб'єктом управління укладені контракти з керівниками працюючих суб'єктів господарювання	понад 75 відс.	від 50 до 75 відс.
Частка суб'єктів господарювання не мають заборгованості з виплати заробітної плати	понад 75 відс.	від 50 до 75 відс.

* У всіх інших випадках управління об'єктами державної власності суб'єктами управління вважається негативним.

Протягом 2019–2021 років діяльність Міністерства як суб'єкта управління об'єктами державної власності була негативною та щороку погіршувалася. За результатами проведеної Міністерством оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств (за базовий 2018 рік – 74, 2019 рік – 83, 2020 рік – 62, 2021 рік – 96 підприємств) частка підприємств з оцінкою діяльності «ефективно» була лише 8 відс. у базовому 2018 році і зменшилась до 3 відс. на кінець 2021 року, частка підприємств з оцінкою «задовільно» – з 32 до 10 відс., частка підприємств з оцінкою фінансово-господарської діяльності «неефективно» зросла з 59 до 86 відс. на кінець 2021 року.

При цьому структура суб'єктів господарювання, зазначена Міністерством у пояснювальних записках до інформаційно-аналітичних матеріалів щодо оцінки їх діяльності, не узгоджується із затвердженою внутрішньою структурою підприємств у сфері управління Міністерства. Так, при здійсненні оцінки та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства ЯПК не виокремлювались як самостійний структурний елемент – ЯПК, а аналізувались у складі підприємств електроенергетичної галузі.

Аналіз інформаційно-аналітичних матеріалів⁴⁰ за 2019–2021 роки щодо оцінки фінансово-господарської діяльності підпорядкованих Міністерству підприємств засвідчив **стабільне погіршення результатів діяльності підприємств ЯПК**. Результати оцінювання (сумарна кількість отриманих балів) Міністерства стану фінансово-господарської діяльності підприємств ЯПК наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Результати оцінювання Міністерства фінансово-господарської діяльності підприємств ЯПК

№ з/п	Назва підприємств	Сумарна кількість балів за відповідний рік*			
		2018 рік (базовий)	2019 рік	2020 рік	2021 рік
1	ДП «КПВД «Енергопроект»	1	4	-	-
2	ДП «КНІЦ»	4	4	1	1
3	ДП «СхідГЗК»	1	1	1	1
4	ДП «УНДПРІПТ»	1	1	1	1
5	ДП «ДНІЦСКАР»	4	1	1	1
6	ДП «НАЕК «Енергоатом»	5	4	1	-
7	ДП «Чорнобильпроменергобуд»	5	4	1	4
8	ДП «Смоли»	1	1	-	-
9	ДП «Бар'єр»	1	1	1	1
10	ДП «38 ВІТЧ»	4	4	4	1
11	ДК «Ядерне паливо»	5	5	1	1

* Сумарна кількість балів при оцінці фінансово-господарської діяльності: 5 – ефективна; 4 – задовільна; 1 – незадовільна.

⁴⁰ Листи Міністерства до Мінекономіки від 16.04.2019 № 02/13-3734 – за 2018 рік; від 10.04.2020 № 26/1.3-18.1.1-9376 – за 2019 рік; від 30.03.2021 № 26/1.8-18.1-5120 – за 2020 рік; від 03.05.2022 № 26/1.6-18.1-5949 – за 2021 рік.

Фінансово-господарська діяльність трьох підприємств ЯПК (ДП «НАЕК «Енергоатом», ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДК «Ядерне паливо»), яку за 2018 рік оцінено як «ефективна», протягом 2019–2020 погіршилась – «незадовільно», оцінка фінансово-господарської діяльності ДП «Чорнобильпроменергобуд» дещо покращилась – «задовільно», ДК «Ядерне паливо» залишилась «незадовільною». Фінансово-господарська діяльність трьох підприємств ЯПК (ДП «КНІЦ», ДП «ДНІЦСКАР», ДП «38 ВІТЧ»), яка за 2018 рік була оцінена як «задовільна», протягом 2019–2021 років погіршилась до «незадовільної».

На кінець 2021 року фінансово-господарська діяльність тільки одного підприємства ЯПК (ДП «Чорнобильпроменергобуд») із восьми, що залишились у підпорядкуванні Міністерства, оцінена як «задовільна», решти підприємств – «незадовільна».

Аналіз засвідчив погіршення соціально-економічних показників (середньооблікова кількість штатних працівників, наявність заборгованості з виплати заробітної плати) оцінки результатів діяльності підприємств ЯПК.

За 2019 рік середньооблікова кількість штатних працівників підприємств ЯПК зменшилась з 40948 до 40468 (на 480 шт. од.); за 2020 рік – з 40468 до 5870 (на 34598 шт. од., у тому числі у зв'язку з передачею до Кабінету Міністрів України функції з управління єдиним майновим комплексом ДП «НАЕК «Енергоатом»); за 2021 рік – з 5870 до 5577 (на 293 шт. одиниць).

На восьми підприємствах ЯПК, які залишилися на кінець 2021 року в управлінні Міністерства, загальна середньооблікова чисельність штатних працівників зменшилася на 1385 од. (в середньому на 22,3 відс., від 15,0 до 82,4 відсотка). На ДП «38 ВІТЧ» чисельність штатних працівників зросла на 263 од. (на 54,1 відсотка).

Заборгованість із заробітної плати підприємств ЯПК зросла у 3,4 раза (з 2466,0 тис. грн станом на 01.01.2019 до 8312,6 тис. грн станом на 31.12.2021). Зокрема, заборгованість з виплати заробітної плати за 2018 рік мало ДП «Бар'єр»; за 2019 рік – ДП «Бар'єр» та ДП «Смоли»; за 2020 рік – ДП «УНДПРІПТ», ДП «ДНІЦСКАР», ДП «Бар'єр»; за 2021 рік – ДП «УНДПРІПТ», ДП «Бар'єр», ДП «38 ВІТЧ». ДП «НАЕК «Енергоатом» у 2019–2020 роках заборгованості із заробітної плати не мало.

Показники результатів фінансово-господарської діяльності підприємств ЯПК також погіршувалися. Так, підприємства, які за результатами фінансово-господарської діяльності у 2019 році мали позитивні зміни (чистий прибуток збільшився – ДП «Кримський науково-інженерний центр», ДП «38 ВІТЧ», ДК «Ядерне паливо»; чистий збиток зменшився – ДП «УНДПРІПТ»), на кінець 2021 отримали збільшення чистого збитку або зменшення чистого прибутку (ДП «38 ВІТЧ»). Темп зміни чистого прибутку ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2019 рік становив 81,5 відс. (отримано прибуток 3773641 тис. грн, але він менший, ніж у попередньому 2018 році, – 4631828 тис. грн), а за 2020 рік темп зміни цього показника мав значення

-128,4 відс. (фінансовий результат діяльності за 2020 рік – збиток у розмірі 4845208 тис. гривень).

Погіршилися показники зносу основних засобів (співвідношення зносу основних засобів і їх первісної вартості, нормативне оптимальне значення на рівні <70 відс.) **підприємств ЯПК**. Зокрема, ступінь зносу основних засобів перевищив нормативне значення у чотирьох із восьми підприємств, які залишилися на кінець 2021 року в управлінні Міністерства (ДП «Кримський науково-інженерний центр», ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДП «38 ВІТЧ», ДП «УНДПРІПТ»). У 2019–2020 роках ступінь зносу основних засобів ДП «НАЕК «Енергоатом» відповідав нормативному значенню – 68,1 та 68,8 відс. відповідно.

Значення коефіцієнта покриття погіршилось у п'яти із восьми підприємств ЯПК, які залишилися на кінець 2021 року в управлінні Міністерства (ДП «СхідГЗК», ДП «УНДПРІПТ», ДП «Бар'єр», ДП «38 ВІТЧ», ДК «Ядерне паливо»). У 2019–2020 роках коефіцієнт покриття ДП «НАЕК «Енергоатом» коливався в межах значення 1,19 та 1,11 відс. відповідно.

Довідково. Коефіцієнт покриття (співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань) загалом характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найлегше реалізованої частини активів – оборотних коштів. Рекомендоване нормативне значення > або = 1.

Значення коефіцієнта фінансової стійкості було менше нормативного і навіть погіршилось у чотирьох із восьми підприємств ЯПК, які залишилися на кінець 2021 року в управлінні Міністерства (ДП «СхідГЗК», ДП «УНДПРІПТ», ДП «Бар'єр», ДП «38 ВІТЧ»). У 2019–2020 роках коефіцієнт фінансової стійкості ДП «НАЕК «Енергоатом» відповідав нормативному значенню – 3,32 та 2,08 відс. відповідно.

Довідково. Коефіцієнт фінансової стійкості (співвідношення власного капіталу і загальної кредиторської заборгованості) показує співвідношення між власним і позиковим капіталом, характеризує можливість покриття власним капіталом позикових коштів, рекомендоване значення > 1.

Значення коефіцієнта платоспроможності менше нормативного і навіть погіршилось у п'яти із восьми підприємств ЯПК, які залишилися на кінець 2021 року в управлінні Міністерства (ДП «СхідГЗК», ДП «УНДПРІПТ», ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДП «Бар'єр», ДП «38 ВІТЧ»). У 2019–2020 роках коефіцієнт платоспроможності ДП «НАЕК «Енергоатом» коливався в межах нормативного значення – 0,61 і 0,52 відс. відповідно.

Довідково. Коефіцієнт платоспроможності – співвідношення власного капіталу і валюти балансу. Чим більше його значення, тим підприємство більш стійке, стабільне, незалежне від зовнішніх кредитів, рекомендоване значення > 0,5.

Отже, **неналежне виконання Міністерством обов'язків суб'єкта управління об'єктами державної власності призвело у 2019–2021 роках до погіршення результатів діяльності підприємств ЯПК**. На кінець 2021 року фінансово-господарська діяльність лише одного підприємства ЯПК із восьми, що залишились у підпорядкуванні Міністерства, оцінена як «задовільна», решти підприємств – «незадовільна».

2.1.3. Аналіз окремих показників діяльності підприємств ядерно-промислового комплексу

Під час аналізу проаналізовано окремі показники діяльності **11 підприємств ЯПК**, яким у 2019–2021 роках Міністерство затверджувало фінансові плани і які надавали фінансову, бухгалтерську та статистичну звітність. Інформацію про показники діяльності цих підприємств наведено у додатку 2. Встановлено, що **фінансово-економічний стан ЯПК формували лише два підприємства – ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДП «СхідГЗК»**. Ці підприємства найбільші за обсягами виробництва та реалізації продукції. Решта підприємств ЯПК суттєво не впливає на стан фінансово-економічних показників галузі, оскільки належить до категорії малих підприємств⁴¹.

У періоді, який аналізується, за рішеннями Уряду три підприємства Міністерством передано до сфери управління інших суб'єктів управління: у 2020 році ФДМУ – ДП «КІВД «Енергопроект» та «Смоли»⁴²; у 2021 році Кабінету Міністрів України – ДП «Енергоатом». Отже, у сфері управління Міністерства перебувало у 2019 році – 11, у 2020 році – 9, у 2021 році **8 підприємств ЯПК**.

Аналіз засвідчив: у **2019 році**, за винятком ДП «Бар'єр», підприємства ЯПК планували здійснення капітальних інвестицій. При цьому виконання планових показників забезпечили тільки два підприємства (ДП «38 ВІТЧ» і ДП НАЕК «Енергоатом»), ще два підприємства (ДК «Ядерне паливо» і ДП «КНІЦ») капітальні інвестиції не здійснювали взагалі. Рештою підприємств (6) капітальні інвестиції здійснювалися в обсязі від 20 (ДП «СхідГЗК») до 55 відс. (ДП «КІВД «Енергопроект») від запланованого.

У **2020 році** досягнення запланованих показників капітальних інвестицій забезпечили тільки ДП «38 ВІТЧ» і ДП «КНІЦ». ДП «УкрНДПРІпромтехнології» капітальні інвестиції не здійснювало взагалі. Рештою підприємств (5) капітальні інвестиції здійснювалися в обсязі від 1 (ДК «Ядерне паливо») до 56 відс. (ДП «СхідГЗК») від запланованого. ДП «Бар'єр», як і в 2019 році, не планувало здійснення капітальних інвестицій.

У **2021 році** ситуація зі здійсненням капітальних інвестицій погіршилася. Виконання планових показників забезпечило лише ДП «38 ВІТЧ». Три підприємства (ДП «КНІЦ», ДК «Ядерне паливо», ДП «УкрНДПРІпромтехнології») капітальні інвестиції не здійснювали взагалі. Рештою підприємств (3) капітальні інвестиції здійснювалися в обсязі від 3 (ДП «ДНІЦСКАР») до 34,1 відс. (ДП «Чорнобильпроменергобуд») від запланованого. ДП «Бар'єр», як і у попередні роки, не планувало і не здійснювало капітальних інвестицій.

⁴¹ Стаття 2 Закону України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

⁴² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 195 «Про передачу єдиних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління Фонду державного майна».

Найбільші обсяги капітальних інвестицій планувало та освоювало до 2021 року ДП «НАЕК «Енергоатом», з 2021 року – ДП «СхідГЗК».

За результатами діяльності у **2019 році всі підприємства ЯПК планували отримання чистого прибутку**. Водночас досягнення запланованого результату забезпечено лише чотирма підприємствами: ДП «Чорнобильпроменергобуд» – 310,2 відс.; ДК «Ядерне паливо» – 116,5 відс.; ДП «38 ВІТЧ» – 112,0 відс.; ДП «КНІЦ» – 105,2 відс. плану. Ще два підприємства отримали чистий прибуток на рівні 37,7 відс. (ДП «ДНІЦСКАР») та 53,0 відс. (ДП НАЕК «Енергоатом») від запланованого. **Рештою підприємств (5) отримано збитки.**

У **2020 році ситуація щодо отримання підприємствами чистого прибутку погіршилася: досягнення запланованого показника забезпечило тільки ДП «38 ВІТЧ»**, при цьому отримання чистого прибутку планувалося дев'ятьма підприємствами. Ще три підприємства (ДП «Державний науково-інженерний центр систем контролю та аварійного реагування», ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДК «Ядерне паливо») отримали чистий прибуток на рівні від 31,6 до 48,3 відс. запланованого обсягу. У ДП «КНІЦ» **фактичний показник чистого прибутку дорівнював нулю. Рештою (4) підприємств отримано збитки.** Відповідно, у 2020 році сукупний обсяг збитків підприємств ЯПК, порівняно з 2019 роком, збільшився в 7,7 раза (з 701,8 до 5404,8 млн гривень).

У **2021 році планували отримати чистий прибуток сім підприємств.** ДП «СхідГЗК» планувало лише подолати збитковість (план – 0). Фактично **тільки два підприємства досягли запланованих результатів:** ДП «Чорнобильпроменергобуд» – на 146,7 відс.; ДП «38 ВІТЧ» – на 114,9 відсотка. **Інші підприємства (6) отримали збитки.**

При плануванні діяльності у **2019–2021 роках**, за винятком ДК «Ядерне паливо»⁴³, підприємства ЯПК визначали планові показники собівартості продукції. Водночас досягнення запланованих значень не забезпечено жодним підприємством.

Встановлено: **переважна більшість підприємств ЯПК не забезпечувала належного управління своїми активами та зобов'язаннями.** Через несвоєчасні розрахунки з контрагентами усі підприємства обліковували значні за обсягами суми дебіторської та кредиторської заборгованості. **Найбільші суми дебіторської та кредиторської заборгованості щороку мали ДП «Енергоатом» і ДП «СхідГЗК».**

Так, за 2019 рік дебіторська заборгованість ДП «Енергоатом» та ДП «СхідГЗК» становила 2736,0 і 94,9 млн грн відповідно, а кредиторська – 40362,0 і 1168,5 млн грн відповідно. У 2020 році порівняно з попереднім бюджетним періодом збільшили дебіторську заборгованість шість підприємств (ДП «Енергоатом», ДП «УНДППТ», ДП «38 ВІТЧ», ДП «КНІЦ»,

---

⁴³ ДК «Ядерне паливо» відповідно до статуту не є суб'єктом господарювання, яке здійснює виробництво та реалізацію товарів, робіт, послуг, тому показник собівартості товарів, робіт та послуг не планує.

ДП «ДНІЦКАР», ДП «СхідГЗК»), у 2021 році – чотири (ДП «СхідГЗК», ДП «38 ВІТЧ», ДП «Бар'єр», ДП «Ядерне паливо»).

Довідково. Дебіторська заборгованість зросла за 2020 рік у ДП «Енергоатом» – майже в 5 разів, у ДП «УНДППТ», ДП «38 ВІТЧ», ДП «КНІЦ» – вдвічі; за 2021 рік у ДП «38 ВІТЧ» – на 79,6 відс., ДП «СхідГЗК» – майже вдвічі.

В окремих підприємств кредиторська заборгованість суттєво перевищувала дебіторську, що свідчить про відволікання обігових коштів підприємств та погіршення їх платоспроможності. Наприклад, у 2019 році у ДП «Смоли» – в 10 разів, ДП «НАЕК «Енергоатом» – майже в 15 разів.

Порівняно з попереднім бюджетним періодом збільшили кредиторську заборгованість за 2020 рік сім підприємств (ДП «38 ВІТЧ», «ДНІЦКАР», ДП «Енергоатом», ДП «УНДППТ», ДП «СхідГЗК», ДП «Бар'єр», ДП «Чорнобильпроменергобуд»), за 2021 рік – п'ять (ДП «38 ВІТЧ», ДП «СхідГЗК», ДП «УНДППТ», ДК «Ядерне паливо», ДП «Бар'єр»).

Слід також відзначити, що у більшості підприємств ЯПК разом із погіршенням ключових фінансово-економічних показників діяльності щороку знижувалась середньооблікова кількість штатних працівників. Порівняно з 2018 роком (станом на 31.12.2018) на кінець 2021 року середньооблікова кількість штатних працівників зменшилась на ДП «Чорнобильпроменергобуд» – на 80 відс. (зі 107 до 21 шт. од.); ДК «Ядерне паливо» – на 52 відс. (з 29 до 14 шт. од.); ДП «ДНІЦКАР» – на 45 відс. (з 44 до 24 шт. од.); ДП «СхідГЗК» – на 21 відс. (з 5920 до 4664 шт. од.); ДП «КНІЦ» – на 20 відс. (з 10 до 8 шт. од.); ДП «Бар'єр» – на 15 відс. (з 20 до 17 шт. од.); ДП «УНДППТ» – на 4 відс. (з 81 до 78 шт. одиниць). ДП «38 ВІТЧ» збільшило цей показник на 54 відс. (з 486 до 749 шт. одиниць). У ДП «Енергоатом» цей показник суттєвих змін не зазнав (збільшився на 0,1 відс. – з 33738 до 33773 шт. одиниць).

Щодо підприємств, які належали до сфери управління Міністерства та за рішеннями Уряду передані ФДМУ (ДП «КІВД «Енергопроект» та «Смоли»), встановлено: наприкінці 2019 року ФДМУ прийнято рішення⁴⁴ про включення єдиних майнових комплексів ДП «Смоли» та ДП «КІВД «Енергопроект» до переліку об'єктів малої приватизації, що підлягають приватизації, а у 2020 році підприємства передано зі сфери управління Міненерго до ФДМУ.

Так, на початку грудня 2019 року ФДМУ прийнято рішення⁴⁵ про приватизацію єдиного майнового комплексу ДП «Смоли», а через рік і майже п'ять місяців – рішення⁴⁶ про доцільність перетворення ДП «Смоли» в акціонерне товариство з подальшим продажем на аукціоні пакета акцій розміром 100 відс., що належить державі. Зважаючи на те, що ДП «Смоли» включено до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, рішення щодо його перетворення в акціонерне товариство мав погодити Уряд. За поданням ФДМУ Кабінетом Міністрів України 28.07.2021 прийнято розпорядження № 851-р «Про

⁴⁴ Наказ ФДМУ від 20.11.2019 № 1140.

⁴⁵ Наказ ФДМУ від 03.12.2019 № 1257.

⁴⁶ Наказ ФДМУ від 29.04.2021 № 721.

погодження перетворення державного підприємства «Смоли» в приватне акціонерне товариство». Лише 30.06.2022 ФДМУ забезпечено державну реєстрацію припинення ДП «Смоли» та державну реєстрацію акціонерного товариства «Смоли». На час аналізу здійснювалась підготовка пакета документів, необхідного для реєстрації випуску акцій. Тільки після здійснення реєстрації випуску акцій АТ «Смоли» та зарахування акцій на рахунок держави в особі ФДМУ процедуру перетворення можна буде вважати завершеною, а об'єкт приватизації (державний пакет акцій розміром 100 відс. статутного капіталу АТ «Смоли») може бути виставлений на продаж.

Після включення в кінці 2019 року (20.11.2019) єдиного майнового комплексу ДП «КПВД «Енергопроект» до переліку об'єктів малої приватизації, що підлягають приватизації, ФДМУ лише через 10 місяців прийнято рішення⁴⁷ про передачу повноважень з підготовки підприємства до продажу та продаж Регіональному відділенню ФДМУ по місту Києву, яким прийнято рішення⁴⁸ про приватизацію підприємства шляхом продажу на аукціоні. При цьому лише через рік (24.12.2021) Регіональним відділенням ФДМУ по місту Києву визначено⁴⁹ дату інвентаризації єдиного майнового комплексу ДП «КПВД «Енергопроект» (31.12.2021). Зведений акт інвентаризації затверджено Регіональним відділенням ФДМУ по місту Києву 04.02.2022. На час аналізу ДП «КПВД «Енергопроект» здійснювалися заходи щодо виготовлення технічних паспортів на об'єкти нерухомості для реєстрації права власності.

За період перебування у сфері управління ФДМУ фінансово-господарський стан ДП «Смоли» та ДП «КПВД «Енергопроект» суттєво погіршився. Так, збитки ДП «Смоли» за два останніх роки зросли майже в три рази: 2020 рік – -9,7 млн грн, 2021 рік – -28,3 млн гривень. Майже вдвічі зросла дебіторська заборгованість: 2020 рік – 8,2 млн грн, 2021 рік – 19,1 млн гривень. Кредиторська заборгованість збільшилась на третину: 2020 рік – 77,8 млн грн, 2021 рік – 99,3 млн грн, або більше на 27,6 відс., і перевищила відповідну дебіторську заборгованість у п'ять разів.

Фінансово-господарський стан ДП «КПВД «Енергопроект» також погіршується. Фактичний показник чистого прибутку підприємства щороку зменшується: 2020 рік – 5,8 млн грн, 2021 рік – 0,01 млн грн, тобто на 99,8 відс. менше.

Отже, через прийняття низки непослідовних рішень вже майже три роки ФДМУ не забезпечено приватизації активів ДП «Смоли» та ДП «КПВД «Енергопроект», що призвело до нестабільної роботи підприємств, погіршення стану їх фінансово-господарської діяльності та, як наслідок, зниження привабливості для імовірних покупців і зменшення потенційної вартості продажу.

---

⁴⁷ Наказ ФДМУ від 06.10.2020 № 1619.

⁴⁸ Наказ Регіонального відділення ФДМУ по місту Києву від 21.10.2020 № 862.

⁴⁹ Наказ Регіонального відділення ФДМУ по місту Києву від 24.12.2021 № 3154.

2.2. Аналіз діяльності Кабінету Міністрів України як суб'єкта управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі

Кабінет Міністрів України здійснював повноваження суб'єкта управління щодо двох підприємств ЯПК. Протягом усього періоду, який аналізується, Статутом ДК «Ядерне паливо»⁵⁰ передбачалось, що Кабінет Міністрів України виконує окремі повноваження суб'єкта управління, зокрема здійснює призначення на посаду та звільнення з посади генерального директора ДК «Ядерне паливо» та його заступників. Статутом ДК «Ядерне паливо» також Кабінету Міністрів України надано повноваження про надання згоди на відчуження переданого Концерну державного майна (пункт 31), прийняття рішення про вихід учасника із складу або прийняття до складу Концерну (пункт 15); припинення діяльності Концерну (пункт 58); використання майна Концерну, що залишилось після виконання вимог кредиторів (пункт 61). Крім того, як вже зазначалося, з 2021 року Кабінет Міністрів України здійснює функції з управління єдиним майновим комплексом ДП «НАЕК «Енергоатом»⁵¹.

Результати аналізу засвідчили: Закон № 185 не визначає повноважень Кабінету Міністрів України щодо безпосереднього управління об'єктами державної власності, при цьому наділяє його повноваженнями щодо нормативно-правового забезпечення реалізації уповноваженими органами функцій управління такими об'єктами.

Довідково. Відповідно до статті 5 Закону № 185 Кабінет Міністрів України є суб'єктом управління, що, зокрема, визначає об'єкти управління державної власності, щодо яких виконує функції з управління, здійснюючи управління об'єктами державної власності, визначає органи виконавчої влади та державні колегіальні органи, які здійснюють функції з управління об'єктами державної власності.

Законом України від 27.02.2014 № 794 «Про Кабінет Міністрів України» (далі – Закон № 749) повноваження Уряду щодо управління об'єктами державної власності також не конкретизовано. Тільки окремими положеннями статті 24 Закону № 749 визначено, що Кабінет Міністрів України в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, може утворювати, реорганізовувати та ліквідувати відповідно до закону державні господарські об'єднання, підприємства, установи та організації, зокрема для здійснення окремих функцій з управління об'єктами державної власності.

Законом № 794 (стаття 47) встановлено: організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України здійснює Секретаріат Кабінету Міністрів України. Крім того, Секретаріат Кабінету Міністрів України

⁵⁰ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2008 № 841 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.11.2020 № 1196) «Деякі питання Державного концерну «Ядерне паливо».

⁵¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.01.2021 № 50-р «Деякі питання управління об'єктами державної власності».

здійснює контроль за своєчасним поданням органами виконавчої влади проектів законів, проектів актів Кабінету Міністрів України, інших документів для підготовки їх до розгляду Кабінетом Міністрів України. **Секретаріат є юридичною особою і діє на підставі Закону № 794 та Положення про Секретаріат Кабінету Міністрів України⁵².**

Цим Положенням визначено, що **Секретаріат – постійно діючий орган, що забезпечує діяльність Кабінету Міністрів України.** Основними завданнями Секретаріату є організаційне, експертно-аналітичне, правове, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України, урядових комітетів, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністрів України, Міністра Кабінету Міністрів України та міністра, який не очолює міністерство.

Отже, **Секретаріат Кабінету Міністрів України не наділено повноваженнями із здійснення функцій суб'єкта управління щодо об'єктів державної власності, управління якими здійснює Кабінет Міністрів України.**

З метою практичної реалізації своїх повноважень як суб'єкта управління, в тому числі щодо державного майна, наданого ДП «НАЕК «Енергоатом» на праві господарського відання, Кабінет Міністрів України доручив здійснювати розроблення та подання в установленому порядку проектів своїх рішень Мінекономіки⁵³.

Відповідно до пункту 3 параграфу 33 Регламенту⁵⁴ Кабінету Міністрів України головним розробником проектів актів Кабінету Міністрів з питань, пов'язаних із здійсненням ним повноважень суб'єкта управління або загальних зборів АТ «Українська залізниця», є Мінінфраструктури, інших суб'єктів господарювання державного сектору економіки – Мінекономіки, а проектів актів з питань управління державними банками – Мінфін.

Отже, **на час аналізу законами № 185 і № 794 не передбачено достатніх повноважень Кабінету Міністрів України як безпосереднього суб'єкта управління, зокрема, єдиним майновим комплексом ДП «НАЕК «Енергоатом».**

Результати аналізу свідчать, що **Кабінетом Міністрів України не забезпечено належного виконання повноважень суб'єкта управління об'єктами ЯПК.**

Так, після звільнення 10.07.2020 з посади генерального директора ДК «Ядерне паливо» Дробота С. А. **Кабінетом Міністрів України не забезпечено призначення на постійній основі іншого керівника, натомість**

---

⁵² Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 № 850 «Про затвердження Положення про Секретаріат Кабінету Міністрів України».

⁵³ Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 302 «Про затвердження Статуту державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» (пункт 73 Статуту ДП «НАЕК «Енергоатом»).

⁵⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950 «Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України».

двічі призначено т. в. о. генерального директора⁵⁵, останній з яких на час аналізу ще виконував ці повноваження.

З 2020 року виконання обов'язків президента ДП «НАЕК «Енергоатом» також тимчасово покладено⁵⁶ на генерального директора відокремленого підрозділу «Запорізька атомна електростанція» Котіна П. Б.

Кабінетом Міністрів України у 2021 році не забезпечено призначення на постійній основі керівника цього підприємства.

Протягом 2021 року у порушення вимог Порядку встановлення чітких цілей діяльності для державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.11.2016 № 1052, і норм Статуту ДП «НАЕК «Енергоатом» Кабінет Міністрів України не ухвалював рішень щодо встановлення чітких цілей діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» з урахуванням основних видів господарської діяльності на 2022 рік, метою яких є поліпшення нагляду за ефективністю діяльності наглядової ради підприємства та керівника підприємства (рішення мали бути ухвалені до 15 грудня року, що передує періоду, на який встановлюються чіткі цілі).

У 2021 році Урядом не забезпечено виконання вимог Статуту ДП «НАЕК «Енергоатом» щодо створення та забезпечення діяльності наглядової ради ДП «НАЕК «Енергоатом» (зокрема, призначення членів наглядової ради, затвердження умов цивільно-правових договорів з ними, встановлення та затвердження ключових показників ефективності діяльності наглядової ради, оцінка результатів її діяльності).

Немає протокольних рішень Кабінету Міністрів України щодо погодження призначення та звільнення керівника уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції ДП «НАЕК «Енергоатом», прийняття яких передбачено Статутом.

Протокольним рішенням Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 146 вносилися окремі зміни до облікової політики ДП «НАЕК «Енергоатом»⁵⁷, зокрема в частині порядку створення резерву очікуваних кредитних збитків.

Одним із завдань уповноваженого органу управління відповідно до Закону № 185 (пункти 5 і 6 частини першої статті 6) є, зокрема, затвердження річних фінансових та інвестиційних планів, а також інвестиційних планів на середньострокову перспективу (3–5 років) державних підприємств і господарських структур, що належать до сфери їх управління, та здійснення контролю за їх виконанням у встановленому порядку.

---

⁵⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.07.2020 № 779-р; розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1270-р.

⁵⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.03.2020 № 361-р «Про тимчасове покладення виконання обов'язків президента Державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» на Котіна П.Б.».

⁵⁷ Введена в дію наказом ДП НАЕК «Енергоатом» від 07.02.2018 № 146.

Встановлено, що у 2021 році через неналежний контроль Кабінету Міністрів України Мінекономіки не забезпечено розроблення ДП «НАЕК «Енергоатом» стратегічних та інвестиційних планів на середньострокову перспективу (3–5 років) та подання відповідних проєктів рішень щодо їх затвердження.

До Мінекономіки у травні 2021 року надходили від ДП «НАЕК «Енергоатом» проєкти стратегічного та інвестиційного планів на середньострокову перспективу, але ДП «НАЕК «Енергоатом» відкликала їх, після чого документи до Мінекономіки не надходили.

Стратегічний план розвитку та інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) ДП НАЕК «Енергоатом» у 2021 році не затверджувалися. Отже, ДП НАЕК «Енергоатом» провадило діяльність за невизначеності, зокрема, стратегічної мети, темпів розвитку (скорочення) окремих її функціональних підсистем та заходів зі зміцнення конкурентних позицій у довгостроковій перспективі.

ГК України, зокрема, установлює, що **державне комерційне підприємство зобов'язане складати і виконувати річний та з поквартальною розбивкою фінансовий план на кожен наступний рік. Фінансовий план є основним плановим документом державного комерційного підприємства**, відповідно до якого підприємство отримує доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року згідно з установчими документами (стаття 75).

Фінансові плани підприємств електроенергетики, ліцензована діяльність яких регулюється шляхом затвердження національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, підлягають затвердженню до 31 грудня року, що передує плановому (стаття 75).

Водночас **Кабінетом Міністрів України як суб'єктом управління не забезпечено своєчасного розроблення і затвердження проєкту фінплану ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік.**

На початку лютого 2021 року Кабінет Міністрів України визначив⁵⁸ Міненерго відповідальним за внесення в установленому порядку на розгляд Уряду проєкту нормативно-правового акта щодо затвердження фінансового плану ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік. На початку березня 2021 року це завдання Кабінет Міністрів України передоручив Мінекономіки. Мінекономіки на виконання пункту 6.4 протоколу № 28 засідання Уряду від 03.03.2021 звернулося до ДП «НАЕК «Енергоатом» листом від 15.03.2021 № 3221-08/16052-07 щодо подання Мінекономіки у тижневий строк проєкту фінансового плану підприємства на 2021 рік. До серпня 2021 року Мінекономіки здійснювало листування з ДП «НАЕК «Енергоатом» щодо опрацювання проєкту фінплану на 2021 рік і погодження із заінтересованими органами проєкту відповідного рішення Уряду. Лише 10.08.2021 Мінекономіки

---

⁵⁸ Доручення Прем'єр-міністра України від 03.02.2021 № 4182/1/1-21 до листа ДП «НАЕК «Енергоатом» від 01.01.2021 № 01-1294/04-вих щодо проєкту фінплану ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік.

подало⁵⁹ на розгляд Кабінету Міністрів України доопрацьований проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження фінансового плану державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» на 2021 рік».

У порушення вимог статті 75 ГК України фінансовий план ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 963-р пізніше на дев'ять місяців встановленого терміну. Відповідно, протягом дев'яти місяців 2021 року ДП «НАЕК «Енергоатом» функціонувало і здійснювало видатки у ручному режимі. Наприкінці грудня 2021 року Кабінет Міністрів України розпорядженням від 29.12.2021 № 1754-р затвердив змінений фінансовий план ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік, складений уже за результатами діяльності у 2021 році. Отже, визначене ГК України поняття фінансового плану як основного планового документа державного комерційного підприємства, відповідно до якого підприємство отримує доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року згідно з установчими документами, знівельоване.

Необхідно також зазначити, що **протягом 2021 року Мінекономіки та Кабінет Міністрів України не ініціювали перед ДП «НАЕК «Енергоатом» питання складання і подання на розгляд і затвердження проєкту фінплану на 2022 рік, який мав бути затверджений до 31.12.2021.**

Після того, як у липні 2019 року розпочав роботу новий ринок електроенергії, на ДП «НАЕК «Енергоатом» покладено спеціальні обов'язки⁶⁰ (ПСО) для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, а саме гарантування доступної ціни на електричну енергію для населення, відповідно до яких ДП «НАЕК «Енергоатом» мало відпускати спочатку 90 відс., а згодом 85 відс. виробленої електроенергії. У 2020 році ДП «НАЕК «Енергоатом» за результатами діяльності отримало 4845,2 млн грн збитків.

Відповідно до показників виконання фінансового плану ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2021 рік основний обсяг доходу отримано від продажу електричної енергії. План з відпуску електроенергії у 2021 році становив 76156 млн кВт·год, фактично відпущено 81229 млн кВт·год (на 9759 млн кВт·год більше, ніж за 2020 рік).

Протягом 2021 року електрична енергія реалізовувалася за двосторонніми договорами та на організованих сегментах ринку – близько 40 відс. виробленої електричної енергії, до 10 відс. – на ринку «на добу наперед», решта (майже 50 відс. обсягу) – у межах виконання покладених спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії.

---

⁵⁹ Лист Мінекономіки від 10.08.2021 № 3221-01/40729-01.

⁶⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії».

З 01.10.2021 ДП «НАЕК «Енергоатом» реалізовувало весь об'єм електричної енергії на електронних аукціонах за ринковими цінами. За 2021 рік чистий дохід (виручка) від реалізації продукції ДП «НАЕК «Енергоатом» становив 83118,2 млн грн (103,5 відс. запланованого), чистий прибуток – 5914,5 млн грн (на 2955,7 млн грн, або на 199,9 відс., більше запланованого).

Кабінетом Міністрів України не забезпечено належного контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності в ЯПК, що здійснюється шляхом проведення єдиного моніторингу, відповідальним за який є Мінекономіки.

Мінекономіки на початку травня 2022 року отримало⁶¹ від ДП «НАЕК «Енергоатом» звітність про фактичне виконання показників фінансового плану за 2021 рік з пояснювальною запискою, фінансову звітність за 2021 рік та інформацію щодо критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності за 2021 рік.

За 2021 рік темп зміни середньооблікової кількості штатних працівників становив 100,1 відс., середньомісячної заробітної плати – 118,1 відс., заборгованість із заробітної плати не рахувалася. Ступінь зносу основних засобів відповідав рекомендованим межам (< 70 відс.) і становив 69 відсотків. Фактичні капітальні інвестиції у 2021 році становили 14616,9 млн грн (на 3069,9 млн грн більше запланованих 11547,1 млн гривень).

Встановлено, що показники коефіцієнтного аналізу фінансово-економічної діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» перебували в межах рекомендованих значень та дещо покращились за 2021 рік, інформацію наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Показники коефіцієнтного аналізу фінансово-економічної діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» за 2021 рік

Станом на	Коефіцієнт покриття (нормативне значення > або = 1)	Коефіцієнт фінансової стійкості (рекомендоване значення > 1)	Коефіцієнт платоспроможності (рекомендоване значення > 0,5)
01.01.2021	1,11	2,08	0,52
31.12.2021	1,22	2,18	0,56

Діяльність ДП «НАЕК «Енергоатом» за результатами оцінки фінансово-господарської діяльності за 2021 рік визнана ефективною.

Мінекономіки наприкінці червня 2022 року повідомило⁶² Кабінет Міністрів України про те, що з 88 суб'єктів управління надали в повному обсязі інформаційно-аналітичні матеріали для проведення моніторингу за 2021 рік 51 суб'єкт управління та 10 суб'єктів господарювання, управління якими чи управління корпоративними правами щодо яких здійснює Кабінет Міністрів

⁶¹ Лист НАЕК «Енергоатом» від 09.05.2022 № 01-54.

⁶² Лист Мінекономіки від 24.06.2022 № 3223-01/41511-01.

України, з них з порушенням терміну надали матеріали 25 суб'єктів управління та 4 суб'єкти господарювання.

Мінекономіки не забезпечено складання та подання до 01.07.2022 Кабінету Міністрів України звіту про ефективність управління об'єктами державної власності, у тому числі підприємствами ЯПК.

Кабінетом Міністрів України не забезпечено вчасного виконання завдання РНБО, визначеного в рішенні РНБО від 30.07.2021 «Про заходи з нейтралізації загроз в енергетичній сфері», введеному в дію Указом Президента України від 28.08.2021 № 452/2021, щодо розроблення та внесення в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України до 30.09.2021 законопроекту «Про особливості утворення акціонерного товариства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом». Опрацювання та підготовку цього законопроекту здійснювало Мінекономіки, яке 31.08.2021 провело узгоджувальну нараду з представниками заінтересованих центральних органів виконавчої влади, 28.09.2021 надіслало⁶³ доопрацьований законопроект на узгодження до центральних органів виконавчої влади, 13.01.2022 надало⁶⁴ його на розгляд Кабінету Міністрів України. До Верховної Ради України законопроект Кабінетом Міністрів України внесено на 10 місяців пізніше терміну, встановленого в рішенні РНБО.

Незабезпечення Кабінетом Міністрів України вчасного розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту щодо перетворення ДП «НАЕК «Енергоатом» призвело до відтермінування виконання одного із запроваджених у 2021 році РНБО заходів щодо підвищення ефективності державної політики у сфері енергетичної безпеки, недопущення зростання ціни на електричну енергію для населення.

Наведене свідчить, що законами № 185 і № 794 не передбачено достатніх повноважень Кабінету Міністрів України як безпосереднього суб'єкта управління.

Кабінетом Міністрів України не забезпечено належного виконання повноважень суб'єкта управління об'єктами ЯПК, зокрема не призначено на постійній основі керівників ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДК «Ядерне паливо», а також створення наглядової ради ДП «НАЕК «Енергоатом». У порушення вимог статті 75 ГК України та Закону № 185 фінансовий план ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік затверджено майже на дев'ять місяців пізніше встановленого строку, а питання вчасного складання, подання на розгляд і затвердження у 2021 році проекту фінплану на 2022 рік Кабінетом Міністрів України не ініційовано. Стратегічний план розвитку та інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) ДП НАЕК «Енергоатом» у 2021 році не затверджувалися. Отже, ДП НАЕК «Енергоатом» провадило діяльність за невизначеності, зокрема, стратегічної мети, темпів розвитку (скорочення) окремих її функціональних підсистем та заходів зі зміцнення конкурентних позицій у довгостроковій перспективі.

⁶³ Лист Мінекономіки від 29.09.2021 № 35-01/47385-03.

⁶⁴ Лист Мінекономіки від 13.01.2022 № 3831-01/1460-01.

3. ПЛАНУВАННЯ І ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ «НОВОКОСТЯНТИНІВСЬКА ШАХТА. РОЗВИТОК ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ (КПКВК 2401420)

3.1. Стан відбору та виконання державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей»

ДП «СхідГЗК» – єдиний в Україні виробник концентрату природного урану. Його сировинну базу становлять шахти «Інгульська» та «Смолінська». Наприкінці 2010 року розпочато промислове освоєння Новокостянтинівського родовища урану, яке є найбільшим у Європі і ключовим для розвитку ядерної енергетики України⁶⁵. Побудована на базі Новокостянтинівського родовища Новокостянтинівська шахта розташована в с. Олексіївка Маловисківського району Кіровоградської області. Проєктна потужність з видобутку руди – 1500 тис. тонн руди на рік з подальшим збільшенням до 2500 тонн руди на рік, з переробки руди – 500 тис. тонн. Чисельність персоналу – близько 800 осіб.

Слід зазначити, що до 2013 року ДП «СхідГЗК» було одним з виконавців заходів Державної цільової економічної програми «Ядерне паливо України», які фінансувалися за рахунок коштів держбюджету. Зокрема, бюджетні кошти використовувалися на модернізацію виробничих потужностей та промислову розробку Новокостянтинівського родовища урану⁶⁶. Через завершення строку дії Державної програми з 2014 року бюджетне фінансування ДП «СхідГЗК» припинено. З урахуванням вкладення власних коштів підприємству вдалося з 2013 року забезпечити дослідно-промислову експлуатацію шахти та виробництво уранового оксидного концентрату в обсязі до 350 тонн на рік.

Довідково. Державну цільову економічну програму «Ядерне паливо України» затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2009 № 1004. Мета програми – забезпечення розвитку уранового і цирконієвого виробництва в Україні та створення потужностей для виробництва ядерного палива і його елементів, на що мало бути спрямовано 13550,0 млн грн (у тому числі за рахунок коштів держбюджету – 4335,0 млн гривень). Термін дії – 2009–2013 роки. Матеріали попередніх контрольних заходів Рахункової палати свідчать, що мету програми не досягнуто. Жоден показник її результативності не виконано⁶⁷. Фактичне фінансування програми становило тільки 5,5 відс. запланованого обсягу.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2012 № 933-р затверджено скоригований проєкт «Будівництво підприємства на базі

⁶⁵ Запаси уранової руди становлять 67,2 млн тонн (93 тис. тон урану). Рудні поклади розкриваються в поверхах – 180-345 м.

⁶⁶ Упродовж 2009–2012 років на зазначені цілі з держбюджету ДП «СхідГЗК» отримало 519,5 млн грн, що сприяло стабільному фінансовому стану підприємства. У 2013 році ДП «СхідГЗК» з держбюджету було отримано лише 3,4 млн грн на наукові розробки.

⁶⁷ Постанова Колегії Рахункової палати від 14.07.2015 № 12-1.

Новокосянтинівського родовища уранових руд» загальною кошторисною вартістю будівництва 6518410,9 тис. гривень. Зазначалося, що станом на 01.01.2012 вже виконано роботи на 724657,2 тис. грн (11,1 відс), а тривалість завершення будівництва має становити 8 років.

Встановлено, що станом на **01.01.2020** (за сім років після затвердження скоригованого проєкту) виконання робіт із капітального будівництва профінансовано лише на суму 210370,8 тис. грн (3,2 відс. загальної вартості об'єкта). Таким чином, **виконання робіт із капітального будівництва станом на 01.01.2020 профінансовано на 935028,0 тис. грн (14,3 відс. від початку будівництва)⁶⁸.**

Незадовільний стан виконання робіт спричинений недостатнім рівнем бюджетного фінансування та відсутністю фінансування за рахунок власних коштів підприємства.

З метою активізації та завершення виконання робіт за проєктом, пошуку джерел фінансування робіт, ДП «СхідГЗК» у **2019 році підготовлено та надано Комісії з відбору державних інвестиційних проєктів**, утвореній Міненерговугіллям⁶⁹ відповідно до Порядку відбору державних інвестиційних проєктів⁷⁰, державний інвестиційний проєкт «Новокосянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» (далі – Інвестиційний проєкт) разом із **Концептуальною запискою**, за підсумками розгляду якої **прийнято рішення щодо доцільності розроблення Інвестиційного проєкту** (відповідальний виконавець – ДП «СхідГЗК») (протокол № 1 від 20.03.2019), а також надано позитивний висновок за результатами проведення державної експертизи (протокол № 2 від 12.04.2019).

Інвестиційний проєкт запропоновано ДП «СхідГЗК» для реалізації у сфері атомної промисловості України за спеціалізацією «видобуток уранової руди та виробництво уранового оксидного концентрату». **Метою є зниження залежності вітчизняної атомної енергетики від іноземних постачальників уранової продукції**, а також підвищення ефективності виробництва основної продукції ДП «СхідГЗК» – уранового оксидного концентрату (далі – УОК) за рахунок **збільшення обсягів видобутку уранової руди на Новокосянтинівській шахті.**

В Інвестиційному проєкті визначено, що він відповідає завданням і заходам Концепції Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2020 року⁷¹, мета якої – організація виробництва ядерного палива та його компонентів на базі національних ресурсів природного урану та цирконію для стабільного забезпечення АЕС

---

⁶⁸ За даними затвердженого Міністерством титулу об'єкта будівництва у 2020 році «Будівництво підприємства на базі Новокосянтинівського родовища уранових руд».

⁶⁹ Наказ Міненерговугілля від 26.02.2016 № 134 із змінами, внесеними наказами від 14.03.2019 № 106 та від 15.03.2019 № 123.

⁷⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 № 571 «Деякі питання управління державними інвестиціями».

⁷¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.11.2016 № 943-р.

України ядерним паливом, зменшення імпортозалежності та диверсифікації постачальників палива.

Загальна вартість Інвестиційного проєкту становить 2929478 тис. грн: за рахунок коштів підприємства – 53,2 відс.; **державних інвестицій – 46,8 відс. (1210440,0 тис. гривень).** Покриття витрат на експлуатацію передбачається за рахунок коштів підприємства, отриманих від реалізації виробленої продукції. Термін початку і завершення проєкту – 2019–2023 роки.

У квітні 2019 року Міненерговугілля в установленому порядку надало Мінекономрозвитку документи для участі у відборі державних інвестиційних проєктів. Лише через сім місяців Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проєктів⁷² Інвестиційний проєкт схвалено (протокол від 03.11.2019). Отже, **через зволікання Міжвідомчої комісії з питань державних інвестиційних проєктів з ухваленням відповідного рішення розпочати бюджетне фінансування Інвестиційного проєкту у 2019 році було неможливо.**

У 2020 році Міжвідомча комісія з питань державних інвестиційних проєктів затвердила Інвестиційний проєкт як перехідний, реалізація якого продовжується (16.11.2020). У 2021 році за результатами моніторингу за 2020 рік та за 9 місяців 2021 року стан реалізації Інвестиційного проєкту визнано задовільним (08.07.2021) та частково незадовільним (03.11.2021), відповідно, прийнято рішення зменшити його фінансування на 16674,0 тис. гривень.

Встановлено, що **у 2020–2021 роках ДП СхідГЗК не виконано планових показників капітальних видатків, передбачених розділом III Інвестиційного проєкту, на загальну суму 183371,2 тис. грн (2020 рік – 40982,8 тис. грн, 2021 рік – 142388,4 тис. грн), що унеможливило своєчасне виконання запланованих заходів.** Так, при запланованому обсязі капітальних видатків у 2020 році для виконання робіт на суму 90666,0 тис. грн фактично профінансовано 49683,2 тис. грн (9137,3 тис. грн з держбюджету), або 55 відс. запланованої суми. У 2021 році план виконано лише на 32 відс.: заплановано 208459,3 тис. грн, профінансовано 66070,9 тис. грн, з них 65848,6 тис. грн з державного бюджету.

Загальна сума фінансування Інвестиційного проєкту у 2020–2021 роках становила 115754,1 тис. гривень. Отже, **Інвестиційний проєкт виконано лише на 4 відс., що вказує на значні ризики його нереалізації у встановлені строки.** Загалом, за весь час реалізації проєкту «Будівництво підприємства на базі Новоколятинівського родовища уранових руд» виконання робіт з капітального будівництва профінансовано тільки на 326124,9 тис. грн (5,0 відс. загальної вартості об'єкта). **За таких умов проєкт буде завершено через 180 років.**

---

⁷² Склад Комісії затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 № 571 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.10.2019 № 860).

Незадовільні темпи виконання Інвестиційного проєкту зумовлені недостатнім фінансуванням як за рахунок коштів ДП «СхідГЗК», так і державного бюджету. Як наслідок – збільшення строку будівництва та зростання загальної кошторисної вартості, що в подальшому ставить під загрозу реалізацію Інвестиційного проєкту. При цьому **нереалізація Інвестиційного проєкту може призвести до зменшення обсягів видобутку уранової руди та виробництва уранового оксидного концентрату**, а також до зростання залежності вітчизняної атомної енергетики від іноземних постачальників уранової продукції, що створює загрозу для енергетичної, економічної та національної безпеки нашої держави.

3.2. Планування та здійснення видатків державного бюджету за бюджетною програмою «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» у 2020–2021 роках

Встановлено, що фінансування у 2020–2021 роках Інвестиційного проєкту здійснювалося **Міністерством** (Мінекоенерго, Міненерго) як головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей».

У 2019 році при плануванні бюджетних видатків на 2020 рік спочатку Міненерговугіллям, а потім Мінекоенерго передбачено необхідність бюджетного фінансування Новокостянтинівської шахти.

Довідково. Міненерговугілля листом від 21.02.2019 надало Мінфіну інформацію для підготовки Бюджетної декларації на 2020–2022 роки. Додатком до листа визначено нові бюджетні програми, зокрема і щодо державної підтримки Новокостянтинівської шахти ДП «СхідГЗК» з такими обсягами витрат: 2020 рік – 672402,1 тис. грн, 2021 рік – 516303,8 тис. грн, 2022 рік – 190074,5 тис. грн за рахунок загального фонду держбюджету.

Мінекоенерго листом від 12.09.2019 надано Мінфіну бюджетні запити та прогнозні показники. Щодо проблемного питання, яке потребує врахування при формуванні проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», запропоновано в державному бюджеті у 2020–2022 роках передбачити нову бюджетну програму «Реалізація державного інвестиційного проєкту Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей». Для виконання завдань цієї бюджетної програми у 2020–2022 роках необхідні кошти загального фонду державного бюджету в обсязі 1210440,0 тис. грн, у тому числі у 2020 році – 560142,0 тис. грн, у 2021 році – 316948,0 тис. грн, у 2022 році – 333350,0 тис. гривень.

Законом України від 14.11.2019 № 294 «Про Державний бюджет України на 2020 рік» Мінекоенерго за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» передбачалося за загальним фондом 140000,0 тис. гривень. Водночас вже у квітні 2020 року згідно із Законом України від 13.04.2020 № 553-IX «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» бюджетні призначення Мінекоенерго у сумі **140000,0 тис. грн за КПКВК 2401420 виключено.**

Лише в жовтні 2020 року відповідно до розпорядження Уряду⁷³ на підставі рішення Міжвідомчої комісії з питань державних інвестиційних проєктів від 29.09.2020 передано частину бюджетних призначень Міненерго за бюджетною програмою «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» у сумі **10000,0 тис. грн** (видатки розвитку). Таким чином, **у 2020 році на реалізацію Інвестиційного проєкту за рахунок бюджетних асигнувань передбачено коштів у 56 разів менше, ніж це обґрунтовувалося Міністерством при бюджетному плануванні на рік.**

У 2020 році при плануванні бюджетних видатків на 2021 рік діяльність Міністерства була непослідовною.

Довідково. Мінкоенерго листом від 14.02.2020 надало Мінфіну інформацію для підготовки Бюджетної декларації на 2021–2023 роки. Додатком до листа визначено бюджетні програми, зокрема і бюджетну програму за КПКВК 2401420. Мінкоенерго надано пропозиції щодо скорочення видатків за КПКВК 2401420: зняття 403740,0 тис. грн у 2022 році та 333350,0 тис. грн у 2023 році. Згідно із зазначеними в листі обґрунтуваннями необхідний обсяг коштів на 2021 рік становив 737090,0 тис. грн, видатки у 2022 році зменшено у зв'язку із виконанням робіт з реалізації державного інвестиційного проєкту; обсяг коштів на 2022 рік – 333350,0 тис. грн, видатки у 2023 році зменшать у зв'язку із виконанням робіт з реалізації державного інвестиційного проєкту.

Міненерго листом від 25.08.2020 надано Мінфіну бюджетні запити, прогнозні показники, розподіл доведених граничних обсягів видатків і надання кредитів з державного бюджету на 2021–2023 роки, а також пропозиції щодо проблемних питань, які потребують врахування при формуванні проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», питання щодо бюджетної програми за КПКВК «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» як проблемні не визначалися. Бюджетний запит на 2021 рік не містив запланованих видатків за КПКВК 2401420.

Законом України від 15.12.2020 № 1082 «Про Державний бюджет України на 2021 рік» Міненерго за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» за загальним фондом передбачалося 100000,0 тис. гривень.

Під час здійснення аналізу з'ясовано, що у жовтні 2021 року ДП «СхідГЗК» інформувало Міненерго про неможливість використання бюджетних коштів у повному обсязі через проблеми з проведенням торгів на придбання гірничо-прохідницького та транспортного обладнання і просило Міненерго зменшити бюджетні призначення.

У листопаді 2021 року розпорядженням Кабінету Міністрів України⁷⁴ бюджетні призначення, передбачені Міненерго за КПКВК 2401420 на суму 16674,0 тис. грн, передано іншим головним розпорядникам бюджетних коштів.

---

⁷³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1276-р «Про передачу частини бюджетних призначень та перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених для реалізації державних інвестиційних проєктів у 2020 році».

⁷⁴ Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 № 1483-р «Про передачу частини бюджетних призначень та перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених для реалізації державних інвестиційних проєктів у 2021 році».

Інформацію про планові та фактичні показники видатків загального фонду державного бюджету за КПКВК 2401420 у 2020–2021 роках наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Планові та фактичні показники видатків загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою КПКВК 2401420 у 2020–2021 роках

тис. грн

Рік	Потреба за пропозицією до бюджетних запитів	Затверджено законом про держбюджет	Затверджено зі змінами	Відкрито асигнувань	Нерозподілені асигнування	Касові видатки
2020	560142,0	140000,0	10000,0	9137,3	862,7	9137,3
2021	-	100000,0	83326,0	65848,6	17477,4	65848,6
Всього	-	240000,0	93326,0	74985,9	18340,1	74985,9

Дані таблиці свідчать: на виконання бюджетної програми «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» у 2020 році затверджено із змінами 10000,0 тис. грн (7 відс. від початкової суми, затвердженої законом про державний бюджет на 2020 рік, що становить майже два відсотки від потреби; у 2021 році – 83326,0 тис. грн (83 відс. від початкової суми, затвердженої законом про державний бюджет на 2021 рік).

Міністерству у 2020–2021 роках відкрито асигнувань на суму касових видатків в обсязі 74985,9 тис. грн (80 відс. від загальної суми затверджених видатків із змінами), у тому числі у 2020 році – 9137,3 тис. грн (91 відс.), у 2021 році – 65848,6 тис. грн (79 відсотків).

Водночас у вказаному періоді **Міненерго не розподілено відкритих асигнувань**, передбачених плановими документами (зведеними кошторисами, помісячними розписами асигнувань загального фонду бюджету, планами використання бюджетних коштів), **на загальну суму 18340,1 тис. грн**, у тому числі у 2020 році – 862,7 тис. грн, у 2021 році – 17477,4 тис. гривень.

Отже, **через неініціювання Міненерго надання пропозицій Мінфіну про зменшення відповідного бюджетного призначення державного бюджету Міненерго як головним розпорядником бюджетних коштів порушено пункт 3 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України щодо розподілу та доведення до ДП «СхідГЗК» у встановленому порядку обсягів бюджетних асигнувань на суму 18340,1 тис. гривень.**

Неналежний контроль Міненерго за своєчасним виконанням ДП «СхідГЗК» запланованих завдань бюджетної програми як одержувачем бюджетних коштів упродовж 2020–2021 років призвів до неефективного управління коштами держбюджету на загальну суму 18340,1 тис. гривень.

Затвердженим Урядом у листопаді 2019 року Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих

потужностей»⁷⁵ (далі – Порядок використання коштів), визначено, що бюджетні кошти використовуються з метою підвищення ефективності виробництва уранового оксидного концентрату за рахунок збільшення обсягів видобутку уранової руди на Новокосянтинівській шахті ДП «СхідГЗК».

Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем є Міненерго, одержувачем – ДП «СхідГЗК», на яке покладено функції замовника будівництва згідно з Інвестиційним проектом.

Порядком використання коштів передбачено, що бюджетні кошти використовуються для реалізації інвестиційного проекту, відбір якого здійснено Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проектів. Спрямування бюджетних коштів на реалізацію інвестиційного проекту здійснюється відповідно до уточненого розділу III зазначеного проекту та плану заходів з реалізації інвестиційного проекту на відповідний рік.

Встановлено, що у **2020–2021 роках ДП «СхідГЗК» бюджетні кошти використовувались на придбання підземного гірничо-прохідницького та транспортного обладнання** відповідно до планів використання бюджетних коштів та планів заходів, погоджених та затверджених Міністерством, а також паспортів бюджетної програми.

У паспортах бюджетної програми за КПКВК 2401420 на 2020–2021 роки визначено мету програми – підвищення ефективності виробництва уранового оксидного концентрату за рахунок збільшення обсягів видобутку уранової руди на Новокосянтинівській шахті ДП «СхідГЗК» та зниження залежності вітчизняної атомної енергетики від іноземних постачальників уранової продукції. Завданням бюджетної програми є реалізація Інвестиційного проекту.

Використання коштів за КПКВК 2401420 у 2020 році передбачено за двома напрямками: «Придбання підземного гірничо-прохідницького та транспортного обладнання» та «Будівництво транспортно-складського комплексу». У 2021 році додано третій напрям – «Будівництво каналізаційних очисних споруд».

Аналіз засвідчив, що Міненерго у порушення вимог частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України та пункту 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання⁷⁶ щодо затвердження паспортів бюджетних програм протягом 45-денного терміну з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України затвердило⁷⁷ погоджений Мінфіном паспорт бюджетної програми на 2021 рік за **КПКВК 2401420 на 30 днів пізніше встановленого строку.**

---

⁷⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2020 № 1091 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації державного інвестиційного проекту «Новокосянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей».

⁷⁶ Наказ Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, зареєстрований у Мін'юсті 21.01.2003 за № 47/7368 (із змінами).

⁷⁷ Наказ Міненерго від 17.03.2021 № 23.

У звітах про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 2401420 зазначено, що досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми забезпечено частково в межах встановлених бюджетних призначень на 2020–2021 роки.

Інвестиційний проєкт у 2020 році виконано на 15,7 відс., що на 1,4 відс. менше затвердженого в паспорті. Недовиконання пов'язано із зменшенням обсягу фінансування Інвестиційного проєкту за рахунок власних коштів підприємства у зв'язку із затримкою платежів ДП «НАЕК «Енергоатом» перед ДП «СхідГЗК» за договором на постачання уранового оксидного концентрату. Державні закупівлі проведено вчасно та досягнуто економії в сумі 862,7 тис. грн за результатами відкритої процедури закупівлі в системі ProZorro за умови відповідності технічним характеристикам замовленого обладнання.

Протягом 2020 року за КПКВК 2401420 придбано шість одиниць підземного гірничо-прохідницького та транспортного обладнання і дві одиниці транспортного обладнання (в межах виконання будівництва транспортно-складського комплексу).

У 2021 році Інвестиційний проєкт виконано на 17,9 відс., що на 4,9 відс. менше затвердженого в паспорті. Державні закупівлі проведено вчасно та досягнуто економії в сумі 1607,5 тис. грн за результатами відкритої процедури закупівлі в системі «ProZorro» (вибрано найкращу пропозицію учасників торгів з найменшою вартістю за умов відповідності технічним характеристикам замовленого обладнання, але за договором з ТОВ «Кривбас Дизель Сервіс» № 305/13/11б від 11.10.2021 на суму 15689,8 тис. грн самохідну бурову установку Boomer SID (1 од.) не поставлено через невиконання договору постачальником).

Протягом 2021 року за КПКВК 2401420 придбано сім одиниць підземного гірничо-прохідницького та транспортного обладнання і одну одиницю транспортного обладнання (в межах виконання будівництва транспортно-складського комплексу).

Відповідно до звітів про надходження та використання коштів загального фонду (форма 2д) за 2020 і 2021 роки надходження бюджетних коштів та касові видатки за КПКВК 2401420, КЕКВ 3210 «Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)», становили у 2020 році – 9137,3 тис. грн, у 2021 році – 65848,6 тис. гривень. За бюджетною програмою «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» дебіторської та кредиторської заборгованості немає.

Отже, діяльність Міненерго як головного розпорядника бюджетних коштів була неефективною та нерезультативною. Стан планування бюджетних видатків на виконання Інвестиційного проєкту незадовільний. Неналежний контроль Міненерго за своєчасним виконанням ДП «СхідГЗК» запланованих завдань бюджетної програми призвів у **2020–2021 роках до неефективного управління коштами державного бюджету на загальну суму 18340,1 тис. гривень.**

ВИСНОВКИ

1. Кабінетом Міністрів України та ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізує державну політику в ЯПК (Міненерговугіллям, Мінекоенерго і Міненерго), у 2019–2021 роках не забезпечено ефективного управління об'єктами державної власності в ЯПК.

У 2019–2021 роках формування та реалізацію державної політики в ЯПК забезпечували **три ЦОВВ (міністерства):** Міненерговугілля, Мінекоенерго, які послідовно реорганізовано, та з травня 2020 року – Міненерго. **Постійні зміни в системі ЦОВВ, а також неодноразова реорганізація цього органу влади негативно впливали на його сталу та послідовну роботу.**

Із двадцяти шести державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, які станом на 01.01.2019 належали до сфери управління Міністерства, господарських товариств, щодо яких Міністерство здійснювало управління корпоративними правами держави, та господарських структур, контроль за діяльністю яких воно здійснювало, господарську діяльність провадили лише 11, ще 10 перебували у стані банкрутства, санації, припинення діяльності та реорганізації, два підприємства розташовані на тимчасово окупованій території, три фінансово-господарську діяльність не здійснювали, при цьому рішень щодо їх подальшої діяльності Міністерство не приймало.

Результати фінансово-господарської діяльності майже усіх підприємств ЯПК, суб'єктом управління яких було Міністерство і які здійснювали господарську діяльність у 2019–2021 роках, незадовільні.

Переважна більшість державних підприємств ЯПК втрачає своє значення та вплив на фінансово-економічний стан ЯПК. Частина з них своє значення для ЯПК втратила.

У 2020–2021 роках Міністерством як головним розпорядником бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» не забезпечено ефективного управління коштами держбюджету на загальну суму 18340,1 тис. гривень.

2. Законодавство, що визначає державну політику у сфері використання ядерної енергії та повноваження державних органів управління і суб'єктів управління, є недосконалим.

З 20.10.2019 у порушення статті 4 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» Перелік об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації, не затверджено.

Не забезпечено належного програмного врегулювання питань розвитку управління об'єктами державної власності в ЯПК. Передбачених Законом України від 08.02.1995 № 39/95-ВР «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» Державну програму розвитку паливно-енергетичного комплексу та Державну програму розвитку ядерної

енергетики Кабінетом Міністрів України не розроблено, відповідно, Верховною Радою України не затверджено.

З 08.09.2017 загальні прогностичні показники розвитку ЯПК визначає Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», зміни до якої не вносились.

Виконання пунктів 30 і 146 затвердженого Кабінетом Міністрів України Плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» зазначеної Енергетичної стратегії щодо затвердження Програми розвитку ядерної енергетики (строк – 2020 рік), Програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2020 року (строк – 2018 рік) не забезпечено. План заходів з реалізації етапу «Оптимізація та інноваційний розвиток енергетичної інфраструктури (до 2025 року)» Енергетичної стратегії не визначено.

Окремі державні програми, чинні у 2019–2021 роках, потребують актуалізації та/або узгодження із законодавством, деякі з них не виконувались через відсутність фінансування. Як наслідок, реального впливу на розвиток ЯПК загалом та окремих його сегментів ці програми не забезпечують.

Так, Програма безпеки АЕС не має ознак державної цільової програми, визначених Законом України від 18.03.2004 № 1621-IV «Про державні цільові програми» (не містить паспорта програми, очікуваних результатів тощо). Замість заходів, конкретизованих за виконавцями, строками виконання, обсягами та джерелами фінансування, Програма безпеки АЕС визначає, що ДП «НАЕК «Енергоатом» зобов'язано щороку узгоджувати з Міненерго та Держатомрегулюванням плани-графіки відповідних заходів.

Через неналежний контроль Міністерства виконання заходів Програми безпеки АЕС у 2019–2020 роках ДП «НАЕК «Енергоатом» не забезпечувалось (із запланованих на 2019 рік 123 заходів виконано лише 72, у 2020 році – 13 із 78).

Комплексну програму робіт з продовження строку експлуатації діючих енергоблоків атомних електростанцій схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 263-р на 2009–2030 роки. При цьому заходи програми визначено на 2004–2010 роки, а їх вартість – на 2004–2005 роки. Отже, програма не виконується.

Державну цільову екологічну програму першочергових заходів приведення у безпечний стан об'єктів і майданчика колишнього уранового виробництва виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» на 2019–2023 роки затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 756 з обсягом фінансування 247,95 млн гривень. У 2019–2021 роках фінансування не здійснювалось, отже, програма не виконувалась.

3. На сьогодні не передбачено достатніх повноважень Кабінету Міністрів України як безпосереднього суб'єкта управління об'єктами державної власності.

Згідно із Законом № 185 суб'єктами управління об'єктами державної власності є **Кабінет Міністрів України**, а також міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи. При цьому **аналіз норм Закону № 185**, зокрема статті 5, яка визначає повноваження Кабінету Міністрів України у сфері управління об'єктами державної власності, **засвідчив, що Кабінет Міністрів України не має повноважень, пов'язаних з безпосереднім управлінням ним об'єктами державної власності, його повноваження спрямовані на нормативно-правове та методологічне забезпечення реалізації повноважень уповноваженими органами управління.**

Законом України № 794 повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління об'єктами державної власності також не конкретизовано, за винятком окремих положень статті 24, якою визначено, що Кабінет Міністрів України в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, може утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати відповідно до закону державні господарські об'єднання, підприємства, установи та організації, зокрема для здійснення окремих функцій з управління об'єктами державної власності.

4. У 2021 році Кабінетом Міністрів України не забезпечено належного виконання повноважень суб'єкта управління об'єктами ЯПК.

Кабінетом Міністрів України не забезпечено прийняття рішення про призначення на постійній основі керівників ДП «НАЕК «Енергоатом» та ДК «Ядерне паливо».

Протягом 2021 року в порушення вимог Порядку встановлення чітких цілей діяльності для державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.11.2016 № 1052, і положень Статуту державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 302, Кабінетом Міністрів України не ухвалювалось рішень щодо встановлення чітких цілей діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» з урахуванням основних видів господарської діяльності на 2022 рік, які мали бути встановлені до 15 грудня року, що передує звітному періоду. Не забезпечено створення та діяльності наглядової ради ДП «НАЕК «Енергоатом».

Стратегічний план розвитку та інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) ДП НАЕК «Енергоатом» у 2021 році не затверджувалися. Отже, ДП НАЕК «Енергоатом» провадило діяльність за невизначеності, зокрема, стратегічної мети, темпів розвитку (скорочення) окремих її функціональних підсистем та заходів зі зміцнення конкурентних позицій у довгостроковій перспективі.

5. У порушення вимог статті 75 ГК України фінансовий план ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2021 рік затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 963-р на дев'ять місяців пізніше встановленого терміну. Відповідно, протягом дев'яти місяців 2021 року

ДП «НАЕК «Енергоатом» функціонувало і здійснювало видатки у ручному режимі.

Упродовж 2021 року Мінекономіки та Кабінет Міністрів України не ініціювали перед ДП «НАЕК «Енергоатом» питання складання і подання на розгляд і затвердження проєкту фінплану на 2022 рік, який мав бути затверджений до 31.12.2021.

Кабінет Міністрів України не здійснював належного контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, що забезпечується шляхом проведення єдиного моніторингу, відповідальним за який є Мінекономіки. Мінекономіки не забезпечило складання та подання до 01.07.2022 Кабінету Міністрів України звіту про ефективність управління об'єктами державної власності за 2021 рік, у тому числі підприємствами ЯПК.

6. Керівництвом Міністерства у зв'язку з постійною зміною ЦОВВ, який забезпечує управління об'єктами державної власності у ЯПК, а також його керівництва не забезпечено стабільної роботи свого центрального апарату.

У 2019–2021 роках структуру Міненерговугілля, Мінекоенерго і Міненерго змінено дев'ять разів. Неодноразове передання повноважень від одних підрозділів до інших негативно впливало на виконання Міністерством завдань і функцій, призводило до зниження результативності у роботі працівників Міністерства. Розподіл повноважень між керівним складом Міністерства змінено 11 разів. Інколи такий розподіл затверджувався формально (без призначень відповідальних осіб з керівного складу для спрямування та координації окремих структурних підрозділів Міністерства).

Не забезпечено також своєчасного затвердження положень про окремі структурні підрозділи Міністерства та призначення їх керівників. Так, Положення про Департамент ядерної енергетики та атомної промисловості Міненерго затверджено з недотриманням строку більш як на 3 місяці. Мінекоенерго не затверджувало положень про директори розвитку ядерної енергетики та надійності постачання енергії кінцевому споживачу; європейської інтеграції і інвестиційної політики. Відповідно, завдання та функції цих підрозділів не унормовано.

Міненерговугіллям не призначено керівників Директорату розвитку ядерної енергетики та надійності постачання енергії кінцевому споживачу, Директорату європейської інтеграції і інвестиційної політики. З 28.09.2018 по 04.07.2019 посада генерального директора Директорату розвитку ядерної енергетики та атомної промисловості була вакантною.

Вказане негативно позначилося на результатах забезпечення Міністерством як виконання власних завдань та функцій, так і рішень Кабінету Міністрів України.

7. У порушення вимог частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України та Основних засад № 1062, Міністерством не забезпечено

ефективної організації та функціонування системи внутрішнього контролю, а також внутрішнього аудиту.

Міненерговугіллям та Мінекоенерго окремих структурний підрозділ з повноваженнями щодо здійснення внутрішнього контролю в структурі центрального апарату міністерств не визначено.

Міненерго визначено такий підрозділ з травня 2020 року. **Повноваження з координації діяльності цього підрозділу закріплено за Міністром більш як через 7 місяців** після введення в дію організаційної структури, в якій передбачено підрозділ.

Директор департаменту внутрішнього контролю не призначався взагалі. Понад місяць (з 11.11.2021 по 16.12.2021) не призначався начальник відділу внутрішнього контролю, понад два місяці (з 01.12.2021 по 03.02.2022) – завідувач сектору внутрішнього контролю.

Положення про Департамент внутрішнього контролю та сектор внутрішнього контролю не затверджувались. Штатну чисельність підрозділу внутрішнього контролю з 29.04.2020 по 01.12.2021 зменшено більше ніж у 5 разів, при цьому фактичну кількість працівників не змінено.

Цілісну систему внутрішнього контролю за її елементами, як це передбачено Основними засадами № 1062, Міністерством не створено. Зокрема, **не визначено планів діяльності** на середньостроковий період із стратегічними цілями та ключовими показниками їх досягнення. **Моніторинг** стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю **не проводився.**

Мінекоенерго **звіт про результати діяльності** Департаменту внутрішнього аудиту за 2019 рік **надано** Мінфіну з порушенням термінів, **встановлених пунктом 16 Порядку № 1001.**

8. Міністерством не забезпечено результативного виконання рішень Кабінету Міністрів України, спрямованих на врегулювання окремих аспектів діяльності ЯПК. Зокрема, Концепцією Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1804-р, передбачено розроблення програми, яка стосуватиметься розвитку лише ДП «СхідГЗК». Отже, назва програми, визначена Концепцією, не відповідає суті програми.

Прозорого та ефективного механізму формування фінансового резерву для зняття з експлуатації енергоблоків атомних електростанцій, які відпрацювали свій ресурс, **не визначено.** Витрати на зняття з експлуатації енергоблоків та відрахування оператора до фінансового резерву на такі цілі визначає Концепція зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затверджена наказом Мінпаливенерго від 12.05.2004 № 249 (у редакції від 10.12.2015 № 798), яка містить **застарілі показники, що унеможливають накопичення достатнього обсягу коштів на формування фінансового резерву.**

9. Міністерством не забезпечено результативного та ефективного виконання повноважень суб'єкта управління. Господарську діяльність провадили у 2019 і 2020 роках – 11, у 2021 році – 9 підприємств ЯПК.

Міністерством не забезпечено своєчасної актуалізації відомостей, які містилися у затверджених власними наказами переліках підприємств, що належали до сфери його управління. Як наслідок, ці переліки тривалий час не відповідали фактичному стану справ в частині наявності/відсутності достовірних відомостей про окремі підприємства.

У порушення частини першої статті 6 Закону № 185 Міністерством не забезпечено затвердження річних інвестиційних планів, інвестиційних планів на середньострокову перспективу (три–п'ять років) підприємств ЯПК та здійснення контролю за їх виконанням.

За відсутності належного контролю Міністерства, у 2019–2021 роках вимоги до власної облікової політики оновлювали та погоджували лише сім підприємств ЯПК. Облікова політика чотирьох підприємств ЯПК затверджена та погоджена Міненерговугіллям ще у 2007–2017 роках. Відповідно, визначені цими підприємствами вимоги до облікової політики застарілі і містили посилання на нормативно-правові акти, які вже втратили чинність, що створювало передумови до порушень у господарській діяльності підприємств, зокрема до неналежного обліку та збереження державного майна.

Діяльність Міністерства щодо затвердження фінансових планів підприємств була недостатньо ефективною і здійснювалася несвоєчасно, з порушенням строку, визначеного статтею 75 ГК України.

Так, фінансовий план ДП «СхідГЗК» щороку затверджувався пізніше встановленого строку на 3 – 8 місяців (2019 рік – на 3 місяці і 18 к. днів; 2020 рік – один місяць; 2021 рік – на 8 місяців і 22 к. дні). Фінансовий план ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2019 рік затверджено пізніше встановленого строку на 3 місяці. Зволікання із затвердженням фінпланів негативно позначалося на діяльності підприємств, оскільки унеможливлювало здійснення ними капітальних витрат.

Три підприємства (ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДП «ДНІЦСКАР», ДП «УкрНДПРІпромтехнології») щороку подавали звіти про виконання фінансових планів за відсутності пояснень щодо відхилень фактичних показників від планових, що є недотриманням вимог пункту 3 розділу IV Рекомендацій щодо складання фінансового плану підприємства та звіту про його виконання, підготовки пояснювальних записок до них.

10. ЯПК посідає чільне місце в ПЕК країни, при цьому атомні електростанції є головними потужностями, які забезпечують базовий режим в об'єднаній енергетичній системі України. Водночас фінансово-економічний стан ЯПК формують лише два підприємства: ДП «НАЕК «Енергоатом» і ДП «СхідГЗК». Решта підприємств ЯПК суттєво на стан галузі не впливає і належить до категорії малих підприємств.

Через неналежне виконання Міністерством обов'язків суб'єкта управління у 2019–2021 роках ключові показники діяльності більшості підприємств ЯПК погіршились. Зокрема, ДП «Бар'єр» припинило планування капітальних інвестицій, виконання планових показників капітальних інвестицій забезпечили ДП «38 ВІТЧ» і ДП НАЕК «Енергоатом» – 2019 рік, ДП «38 ВІТЧ» та ДП «КНІЦ» – 2020 рік, ДП «38 ВІТЧ» – 2021 рік. Відповідно, фактичні обсяги капітальних інвестицій не забезпечили розвитку цих підприємств.

Отримали збитки у 2019 році – п'ять, у 2020 році – чотири, у 2021 році – шість підприємств ЯПК. У 2020 році загальні збитки підприємств ЯПК, що належали до сфери управління Міністерства, порівняно з 2019 роком збільшились у 7,7 раза (з 701,8 до 5404,8 млн гривень).

Жодне підприємство не виконувало щороку планових показників собівартості продукції.

11. Переважна більшість підприємств ЯПК не забезпечувала належного управління своїми активами та зобов'язаннями. Через несвоєчасні розрахунки з контрагентами всі підприємства обліковували значні за обсягами суми дебіторської та кредиторської заборгованості. Найбільші суми дебіторської та кредиторської заборгованості щороку мали ДП «Енергоатом» і ДП «СхідГЗК».

За 2019 рік дебіторська заборгованість ДП «Енергоатом» і ДП «СхідГЗК» становила 2736,0 та 94,9 млн грн відповідно, а кредиторська – 40362,0 та 1168,5 млн грн відповідно. У 2020 році порівняно з попереднім бюджетним періодом збільшили дебіторську заборгованість шість підприємств (ДП «Енергоатом», ДП «УНДППТ», ДП «38 ВІТЧ», ДП «КНІЦ», ДП «ДНІЦКАР», ДП «СхідГЗК»), у 2021 році – чотири (ДП «СхідГЗК», ДП «38 ВІТЧ», ДП «Бар'єр», ДП «Ядерне паливо»).

Дебіторська заборгованість зросла за 2020 рік у ДП «Енергоатом» – майже в 5 разів, у ДП «УНДППТ», ДП «38 ВІТЧ», ДП «КНІЦ» – удвічі; за 2021 рік у ДП «38 ВІТЧ» – на 79,6 відс., ДП «СхідГЗК» – майже вдвічі.

В окремих підприємств кредиторська заборгованість суттєво перевищувала дебіторську, що свідчить про відволікання обігових коштів підприємств та погіршення їх платоспроможності. Наприклад, у 2019 році у ДП «Смоли» – в 10 разів, у ДП «НАЕК «Енергоатом» – майже в 15 разів.

Порівняно з попереднім бюджетним періодом збільшили кредиторську заборгованість за 2020 рік – сім (ДП «38 ВІТЧ», «ДНІЦКАР», ДП «Енергоатом», ДП «Чорнобильпроменергобуд», ДП «Бар'єр», ДП «УНДППТ», ДП «СхідГЗК»), а за 2021 рік – п'ять підприємств (ДП «38 ВІТЧ», ДП «СхідГЗК», ДП «УНДППТ», ДК «Ядерне паливо», ДП «Бар'єр»).

12. Міністерством не забезпечено ефективної та результативної діяльності щодо розпорядження державним майном ЯПК, що належить до його сфери управління.

Унормування належним чином діяльності Комісії не забезпечено. Аналіз засвідчив, що **основні норми положень про Комісію**, затверджених наказами № 450, № 130 і № 305, є ідентичними. Відповідно, **усі вони містять однотипні системні недоліки**, зокрема не визначають норми щодо кворуму складу її членів для проведення засідань; граничних строків здійснення окремих процедур, що передують прийняттю та доведенню Міністерством відповідного рішення до заявника (підприємства). У 2019–2021 роках у складі Комісії у відповідні періоди визначено парну кількість членів, що унеможлиблює дотримання норми Положення про Комісію щодо ухвалення рішення простою більшістю голосів у разі, коли за пропозицію з окремого питання голосує рівна кількість членів повного складу Комісії.

Комісія зволікала з розглядом звернень підприємств, а Міністерство – з підготовкою рішень за результатами її засідань. Як наслідок, **систематично порушувались від одного до шести місяців строки надання підприємствам дозволів на списання об'єктів державної власності**, визначені пунктом 7 Порядку списання об'єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2007 № 1314.

Так, у 2019 році дозвіл на списання майна у кількості 30 од. надано ДП «Схід ГЗК» із недотриманням строку на 115 робочих днів, у 2020 році – ВП «ЗАЕС» ДП НАЕК «Енергоатом» на списання 4 од. із перевищенням строку на 56 робочих днів, у 2021 році – ДП «СхідГЗК» на списання 1 од. із недотриманням строку на 161 робочий день. Ці порушення призводили до створення на підприємствах значної кількості матеріально та фізично зношеного майна, що непридатне до подальшої експлуатації.

13. Через тривале зволікання Міжвідомчої комісії з питань державних інвестиційних проєктів з ухваленням рішення щодо розроблення та реалізації державного Інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» бюджетне фінансування цього проєкту у 2019 році не розпочалося.

Міненерго у 2020–2021 роках не забезпечило пришвидшення темпів виконання ДП «СхідГЗК» Інвестиційного проєкту, що призвело до значних ризиків його нереалізації у встановлені строки.

Невиконання планових показників з капітальних видатків зумовлено недостатнім фінансуванням їх як за рахунок власних коштів ДП «СхідГЗК», так і державного бюджету. Як наслідок – збільшення строку виконання проєкту «Будівництво підприємства на базі Новокостянтинівського родовища уранових руд» та зростання його загальної кошторисної вартості.

При цьому **нереалізація Інвестиційного проєкту може призвести до зменшення обсягів видобутку уранової руди та виробництва уранового оксидного концентрату**, а також зростання залежності вітчизняної атомної енергетики від іноземних постачальників уранової продукції, що створює загрозу для енергетичної, економічної та національної безпеки держави.

14. Спрямовані Міненерго за КПКВК 2401420 «Реалізація державного інвестиційного проєкту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей» відкриті асигнування на виконання Інвестиційного проєкту у 2020–2021 роках становили 74985,9 тис. грн, у тому числі 2020 року – 9137,3 тис. грн; 2021 року – 65848,6 тис. гривень.

Міненерго не розподілено відкритих асигнувань, передбачених плановими документами (зведеними кошторисами, помісячними розписами асигнувань загального фонду бюджету, планами використання бюджетних коштів), на загальну суму 18340,1 тис. грн, у тому числі 2020 року – 862,7 тис. грн, 2021 року – 17477,4 тис. гривень.

Отже, через неініціювання Міненерго як головним розпорядником бюджетних коштів надання пропозицій Мінфіну про зменшення відповідного бюджетного призначення державного бюджету Міненерго порушено пункт 3 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України в частині розподілу та доведення до ДП «СхідГЗК» у встановленому порядку обсягів бюджетних асигнувань на суму 18340,1 тис. гривень.

Внаслідок неналежного контролю Міненерго за своєчасним виконанням ДП «СхідГЗК» як одержувачем бюджетних коштів у 2020–2021 роках завдань бюджетної програми не забезпечено ефективного управління коштами держбюджету на загальну суму 18340,1 тис. гривень.

15. У 2020–2021 роках ДП «СхідГЗК» бюджетні кошти використовувались на придбання підземного гірничо-прохідницького та транспортного обладнання відповідно до планів використання бюджетних коштів і планів заходів, погоджених та затверджених Міненерго, а також паспортів бюджетної програми, затверджених наказами Міненерго за погодженням Мінфіну.

Міненерго у порушення вимог частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України і пункту 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, затвердило паспорт бюджетної програми на 2021 рік за КПКВК 2401420, погоджений Мінфіном, на 30 днів пізніше встановленого строку.

16. За час перебування у сфері управління ФДМУ фінансово-господарський стан ДП «Смоли» і ДП «КПВД «Енергопроект» суттєво погіршився. Так, збитки ДП «Смоли» за два останні роки зросли майже в три рази: 2020 рік – -9,7 млн грн, 2021 рік – -28,3 млн гривень. Майже удвічі зросла дебіторська заборгованість: 2020 рік – 8,2 млн грн, 2021 рік – 19,1 млн гривень. Кредиторська заборгованість збільшилась на третину (2020 рік – 77,8 млн грн, 2021 рік – 99,3 млн грн, або на 27,6 відс.) і перевищила відповідну дебіторську заборгованість у п'ять разів.

Фінансово-господарський стан ДП «КПВД «Енергопроект» також погіршується. Фактичний показник чистого прибутку підприємства щороку

зменшується (2020 рік – 5,8 млн грн, 2021 рік – 0,01 млн грн, тобто на 99,8 відс. менше).

Через прийняття низки непослідовних рішень майже три роки ФДМУ не забезпечує приватизації активів ДП «Смоли» і ДП «КІВД «Енергопроект», що призвело до нестабільної роботи підприємств, погіршення стану їх фінансово-господарської діяльності та, як наслідок – зниження привабливості для імовірних покупців.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Звіт про результати аналізу стану управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

2. Звіт про результати аналізу стану управління об'єктами державної власності в ядерно-промисловому комплексі та рішення Рахункової палати надіслати Раді національної безпеки і оборони України в порядку інформування.

3. Відомості про результати аналізу у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

- вжити заходів щодо перегляду та актуалізації Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки енергоблоків атомних електростанцій, Комплексної програми робіт з продовження строку експлуатації діючих енергоблоків атомних електростанцій, Державної цільової екологічної програми першочергових заходів приведення у безпечний стан об'єктів і майданчика колишнього уранового виробництва виробничого об'єднання «Придністровський хімічний завод» на 2019–2023 роки;

- забезпечити розроблення Державної програми розвитку паливно-енергетичного комплексу та Державної програми розвитку ядерної енергетики, передбачених Законом України від 08.02.95 № 39/95-ВР «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»;

- пришвидшити актуалізацію Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»;

- забезпечити перегляд Концепції Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу до 2026 року в частині узгодження назви передбаченої нею програми з її суттю;

- доручити Мінекономіки розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проект змін до Закону України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності» та Закону України від 27.02.2014 № 794 «Про Кабінет Міністрів України» в частині визначення чітких повноважень Кабінету Міністрів України з управління об'єктами державної власності, щодо яких він виконує функції суб'єкта управління;

- забезпечити своєчасне затвердження фінансових, стратегічних та інвестиційних планів ДП «НАЕК «Енергоатом»;

- прийняти рішення щодо встановлення чітких цілей діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» на 2022 рік та наступні роки з урахуванням основних видів господарської діяльності;

- доручити Мінекономіки забезпечити своєчасне складання та подання звіту про ефективність управління об'єктами державної власності;

- доручити Міненерго переглянути і актуалізувати Концепцію зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затверджену наказом Мінпаливенерго від 12.05.2004 № 249 (у редакції, затвердженій наказом від 10.12.2015 № 798), визначити дієвий механізм накопичення фінансового резерву, достатнього для своєчасного та в повному обсязі проведення робіт зі зняття з експлуатації енергоблоків АЕС, які відпрацювали свій ресурс.

4. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству енергетики України та рекомендувати:

- визначити конкретний розподіл повноважень між керівним складом Міністерства для належної координації усіх структурних підрозділів центрального апарату;

- привести структуру центрального апарату у відповідність із завданнями та функціями, визначеними Положенням про Міністерство енергетики України;

- розробити та затвердити положення про структурні підрозділи центрального апарату відповідно до законодавства;

- забезпечити призначення керівників усіх структурних підрозділів центрального апарату на постійній основі;

- удосконалити систему внутрішнього контролю, її функціонування у розрізі елементів, передбачених Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062;

- актуалізувати перелік підприємств, що належать до сфери управління Міненерго;

- забезпечити призначення на постійній основі керівників усіх підприємств, що належать до сфери управління Міненерго;

- з метою узгодження з нормами законодавства забезпечити перегляд облікових політик підприємств, що належать до сфери управління Міненерго;

- своєчасно затверджувати стратегічні, інвестиційні та фінансові плани підприємств, що належать до сфери управління Міненерго;

- визначити галузеву специфіку щодо розроблення та затвердження річних інвестиційних планів та інвестиційних планів на середньострокову перспективу (3–5 років) державних підприємств та господарських структур ЯПК, що належать до сфери управління Міністерства, а також щодо контролю за їх виконанням;

- переглянути і актуалізувати Концепцію зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України, затверджену наказом Мінпаливенерго від 12.05.2004 № 249 (у редакції, затвердженій наказом від 10.12.2015 № 798), визначити дієвий механізм накопичення фінансового резерву, достатнього для

своєчасного та в повному обсязі проведення робіт зі зняття з експлуатації енергоблоків АЕС, які відпрацювали свій ресурс;

- унормувати належним чином діяльність відомчої комісії, утвореної для підготовки рішень за зверненнями підприємств щодо державного майна, що належить до сфери управління Міненерго;

- забезпечити контроль за дотриманням строків виконання ДП «СхідГЗК» інвестиційного проекту «Новокостянтинівська шахта. Розвиток виробничих потужностей»;

- розробити та затвердити план заходів щодо усунення виявлених за результатами аналізу недоліків і порушень.

Член Рахункової палати

Ігор ЯРЕМЧУК

Державні підприємства, установи та організації ЯПК, що у 2019–2021 роках належали до сфери управління Міністерства, господарські товариства, щодо яких Міністерство здійснювало повноваження з управління корпоративними правами держави, та господарські структури, контроль за діяльністю яких здійснювало

№ з/п	Найменування підприємства	Місцезнаходження
1	ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» – до 20.01.2021	м. Київ
2	Державний концерн «Ядерне паливо»	м. Київ
3	ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»	м. Жовті Води
4	ДП «Смоли» – до 01.09.2020	м. Кам'янське
5	ДП «Український науково-дослідний та проектно-розвідувальний інститут промислової технології»	м. Жовті Води
6	ДП «Київський інститут інженерних вишукувань і досліджень «Енергопроект» – до 01.09.2020	м. Київ
7	ДП «Український проектний і конструкторсько-технологічний інститут «Атоменергобудпроект»*	м. Київ
8	ДП «Інженерно-технічний центр по підготовці кадрів для атомної енергетики»	м. Київ
9	ДП «Центральне підприємство з переробки радіоактивних відходів»*	м. Чорнобиль
10	Державне науково-виробниче підприємство «Цирконій»**	м. Кам'янське
11	ДП «Придніпровський гідрометалургійний завод»** – до 15.11.2019	м. Кам'янське
12	ДП «ТВЕЛ»	м. Київ
13	ДП «Кримський науково-інженерний центр»	м. Київ
14	ДП «Державна будівельно-промислова компанія «Атомспецбуд»*	м. Прип'ять
15	ДП «Чорнобильпроменергобуд»	м. Чорнобиль
16	ДП «Бар'єр»	м. Кам'янське
17	ДП «Магніт»** – до 15.11.2019	м. Кам'янське
18	ДП «Сенсоркомплект»****	м. Харків
19	ДП «Державний науково-інженерний центр систем контролю та аварійного реагування»	м. Київ
20	ДП «Машкомплект»	м. Київ
21	ДП «Науково-виробничий комплекс «Автоматика та машинобудування»*** – до 22.10.2021	м. Жовті Води
22	ДП «Аграрний цех «Саксаганський»**	с. Мар'ївська
23	ДП «Аграрний цех «Жовторічанський»**	м. Жовті Води
24	ДП «38 відділ інженерно-технічних частин»	м. Кам'янське
25	Севастопольський національний університет ядерної енергії та промисловості	м. Севастополь
26	ДП «Виробниче конструкторсько-технологічне підприємство «Ремтехнологія»	м. Щолкіне

* Прийнято рішення щодо ліквідації.

** Порушено справу про банкрутство.

*** Прийнято рішення щодо реорганізації.

**** У стані припинення за судовим рішенням.

Єдиний майновий комплекс державного підприємства, функції з управління яким у 2021 році здійснював Кабінет Міністрів України

Найменування підприємства	Місцезнаходження
ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» – з 20.01.2021	м. Київ

Планові та фактичні показники капітальних інвестицій підприємств ЯПК у 2019–2021 роках

тис. грн

№ з/п	Найменування підприємства	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2021 р. до 2019 р.
		план	факт	план	факт	план	факт	
1	ДП «КНІЦ»	8,0	0,0	8,0	11,0	8,0	0,0	-8,0
2	ДП «СхідГЗК»	604494,0	122741,0	170000,0	95169,0	293333,0	53093,0	-69648,0
3	ДП «УНДПРІПТ»	100,0	53,1	150,0	0,0	150,0	0,0	-100,0
4	ДП «ДНІЦСКАР»	310,0	121,2	310,0	9,0	66,0	2,0	-308,0
5	ДП «Чорнобильпроменергобуд»	168,0	77,0	220,0	24,0	132,0	45,0	-32,0
6	ДП «Бар'єр»	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
7	ДП «38 ВІТЧ»	414,0	1496,0	623,0	730,0	240,0	571,0	-925,0
8	ДК «Ядерне паливо»	9364,6	0,0	105,0	0,8	64,0	0,0	
Усього		614858,6	124488,3	18057518,0	171416,0	95943,8	293993,0	-71021,0

1	ДП НАЕК «Енергоатом»	12862014,0	12866210,0	17886102,0	9873865,0	11547 081,0	14616 965,0	1754951,0
2	ДП «КІВД «Енергопроект»	800,0	439,0	-	-	-	-	-
3	ДП «Смоли»	1800,0	422,0	-	-	-	-	-

Таблиця 2

Планові та фактичні показники чистого прибутку підприємств ЯПК у 2019–2021 роках

тис. грн

№ з/п	Найменування підприємства	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2021 р. до 2019 р.
		план	факт	план	факт	план	факт	
1	ДП «КНІЦ»	192,0	202,0	210,0	0,0	214,0	-10,0	-212,0
2	ДП «СхідГЗК»	47348,0	-680 267,0	44679,0	-550199,0	0,0	-1 303 603,0	-623 336,0
3	ДП «УНДПРІПТ»	144,0	-951,7	190,9	-1141,4	200,7	-2139,8	-1188,1
4	ДП «ДНІЦСКАР»	1613,0	607,4	1716,0	542,4	825,0	-1 621,2	-2228,6
5	ДП «Чорнобильпроменергобуд»	88,0	273,0	89,0	43,0	45,0	66,0	-207,0
6	ДП «Бар'єр»	2,6	-7362,0	0,9	-8231,0	0,7	-9055,0	0
7	ДП «38 ВІТЧ»	598,0	670,0	826,0	828,0	343,0	394,0	-276,0
8	ДК «Ядерне паливо»	20,0	23,3	30,3	9,8	50,0	-462,5	-485,8
Усього		50005,6	-686805,0	47742,1	-558148,20	1678,4	-1316431,50	-627913,5

1	ДП НАЕК «Енергоатом»	7 119 482,0	3 773 641,0	1610952,0	-4 845 208,0	2958 821	5914 484	2140843
2	ДП «КІВД «Енергопроект»	176,0	-1184,0	-	-	-	-	-
3	ДП «Смоли»	1800,0	422,0	-	-	-	-	-

Планові та фактичні показники собівартості продукції підприємств ЯПК у 2019–2021 роках

тис. грн

№ з/п	Найменування підприємства	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2021 р. до 2019 р.
		План	факт	план	факт	план	факт	
1	ДП «КНІЦ»	1692,0	3363,0	1693,0	1143,0	1693,0	739,0	-2624,0
2	ДП «СхідГЗК»	3757918,0	2463013,0	2825566,0	2489485,0	2798191,0	2428007,0	-35006,0
3	ДП «УНДПРІПТ»	6237,0	7490,0	8229,0	7259,7	8193,7	6014,2	-1475,8
4	ДП «ДНІЦСКАР»	20299,0	18942,1	20500,0	13350,7	14041,0	3834,2	-15107,9
5	ДП «Чорнобильпроменергобуд»	17922,0	20031,0	23311,0	6597,0	7119,0	16418,0	-36449,0
6	ДП «Бар'єр»	6492,4	1370,0	1685,6	100,0	9216,2	2613,0	1243,0
7	ДП «38 ВІТЧ»	56280,0	79296,0	109153,0	109059,0	115272,0	129414,0	50118,0
8	ДК «Ядерне паливо»	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	ДП НАЕК «Енергоатом»	40798186,0	37277257,0	41333297,0	38811408,0	46402084,0	46051129,0	8773872,0
2	ДП «КІВД «Енергопроект»	11185,0	12511,0	-	-	-	-	-
3	ДП «Смоли»	78810,0	36282,0	-	-	-	-	-

Таблиця 4

Середньооблікова кількість штатних працівників підприємств ЯПК, середньомісячна заробітна плата

№ з/п	Найменування підприємства	Середньооблікова кількість штатних працівників (шт. од.)			2021 р. до 2019 р.	Середньомісячна заробітна плата штатних працівників (грн)			2021 р. до 2019 р.
		2019 р	2020 р	2021 р		2019 р	2020 р	2021 р	
1	ДП «КНІЦ»	8	8	8	0	13057,6	10307,3	15182,65	2125,1
2	ДП «СхідГЗК»	5177	4917	4664	-513	13809,4	14833,3	14656,9	847,5
3	ДП «УНДПРІПТ»	88	83	78	-10	5738,2	6303,7	5610,0	-128,2
4	ДП «ДНІЦСКАР»	49	35	24	-25	25627,8	18523,3	18588,0	-7039,8
5	ДП «Чорнобильпроменергобуд»	95	41	21	-74	13936,8	12444,4	20107,1	6170,3
6	ДП «Бар'єр»	17	19	17	0	7307,0	8027,8	11068,0	3761,0
7	ДП «38 ВІТЧ»	642	744	749	107	8057,9	9042,3	9655,4	1597,5
8	ДК «Ядерне паливо»	29	25	14	-15	33496,0	29741,6	26224,9	-7271,1
Усього		6105,0	5872,0	5575,0	-530	15128,8	13653,0	15136,6	7,8
1	ДП НАЕК «Енергоатом»	33951	33755	33773	-178	26969,1	40030,8	47269,2	20299,9
2	ДП «КІВД «Енергопроект»	82	-	-	-	8229,1			
3	ДП «Смоли»	342	-	-	-	6702,6			